

ئيزدياتى

ل بهر روناھيا قهول و سه بهقا

نذير سه رگه لى

هه و النامه لى كتيب

زنجیرا دەرچوونی: - ۴۳ -

📖 ئیزدیاتی ل بهر روناھیا قهول و سه بهقا

📖 به رهه فکرن: نذیر سه رگه لی

📖 پیداچون:

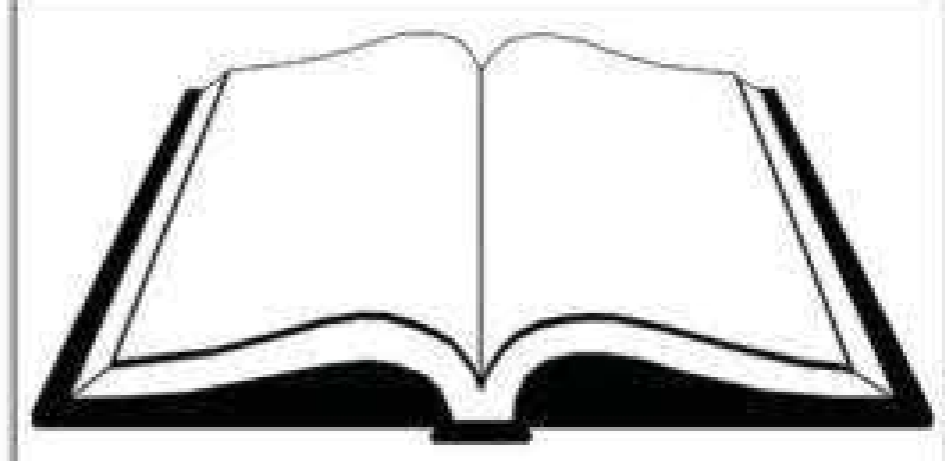
📖 دهرهینانا هونه ری: محمد احمد برواری وشقان سلیمان

📖 چاپخانا هاوار - دهوک

📖 ژمارا سپاردنی / ۲۴۰۲/۲۱ - D

📖 چاپا ئیکتی / ۲۰۲۱

📖 ۵۰۰ دانه

الهیئة العلیا

لمركز لالش

الثقافي والاجتماعي

حقوق الطبع محفوظة

العنوان

کوردستان - دهوک

بجانب قاعة محمد عارف جزیری

www.lalishduhok.com

ویاری

بو جه ژنگه رین

پیڅه ژیانې ل کوروستانې

نذیر سهرگه لی

هه و النامه ی کتیب

ناقہ روک

لا پھر	بابہ ت	ژ
۵	سپاسی	.۱
۸-۶	پیشگوتن	.۲
۱۵-۹	پیک ہات و پیگہہین دینی ئیزدیاتی	.۳
۲۱-۱۶	باوہری ب ئیکینیا خودا	.۴
۲۵-۲۲	وہلات پاریزی	.۵
۳۱-۲۶	مرن و چارہنقیسی گیانی	.۶
۳۴-۳۲	پیکفہ ژیان	.۷
۴۵-۳۵	زانست و ئیزدیاتی	.۸
۷۲-۴۶	شیرہت و راسپارده	.۹
۹۸-۷۳	قہول و تیگستین دینی و دستکاری	.۱۰
۸۴-۷۴	ا- دووبارہبون	.۱۱
۹۲-۸۴	ب- کارتیکرن و دستکاری	.۱۲
۹۲-۹۲	ج- چیروکین پیغہمبہرا	.۱۳
۹۶-۹۵	د- ئیزدیاتی و زہردہشتی	.۱۴
۹۸-۹۶	ہ- بہراوردی	.۱۵
۱۰۳-۹۹	پہیقین غہریب	.۱۶
۱۱۲-۱۰۴	کہرامہت و پیشبینی	.۱۷
۱۱۵-۱۱۳	بہرات	.۱۸
۱۱۸-۱۱۶	پہیوہندیا کوردا ب ئادہم پیغہمبہر	.۱۹
۱۲۲-۱۱۹	ناقین قہولین مفا ژئ ہاتیہ و ہرگرتن	.۲۰
۱۲۴-۱۲۳	سلسلہ مطبوعات الہیئۃ العلیا لمرکز لالش الثقافی و الاجتماعي	.۲۱

سپاسی

خاندەقانی هیژا تا ئەف بەرھەمە بویە پەرتوک گەلەك هەڤالا پشتهقانی و هاریکاریا من کریه لەوما پر ژدل سپاسیا وان دکەم، ژوانا:

۱- بەریز (شیخ شامو شیخو) سەروکی دەستەیا بلندا بنگەهی لالشی یی رەوشەنبیری وکۆمەلایەتی لسه‌ر پشتهقانی و پالپشتیا وی بو چاپدانا فی پەرتووکی.

۲- ماموستا شەمو قاسم، ئەندامی دەستەیا بلندا بنگەهی لالشی، کو پیداجونەکا گرنگ لسه‌ر هەموو بابەتین فی پەرتووکی کرین چ ئالیی زمانی یان وەکو شارەزا ل قەول و سەبەقادا.

۳- هەڤالان: رزگار حسن زیڤو شیخی و زیاد خلف بوزانی، چەند وەختی خو دایە من لسه‌ر کومپیوتەری کارکرین.

هەڤالان و ناامەیی کتیب

پیشگوتن

خاندانا من بو ئولا ئیزیدیاتیی فه دگه رت بو سنوری ((۲۰)) سالیی تیکه لیا من بو تاگرین فی ئولی، دهستیپیکا وی بو کومه کا رهوشنبر و زانا و کورد پهروهرا بویه ژوانا ((سه عیدی سلو و د. خیری علی اوسی و شمو قاسم و کامیران قاسم و هقال صالح و بیر علی و پیشیمای ئیسیا و بابی چاویش و شیخ علو و خواجه ختاری)).

لهوما نییرینا من و خاندانا من بو فی ئولی لسه ر بیناتهک ساخله م بویه دور ژ ((که رب و کینی و عاتیفی و مبالغی)). پتر ل راستیی گه ریامه و ئیزیدیاتی وهکو ((تیکستی دینی)) وهکی بنیاتی دورستی فی ئولی نهک وهکو کهس و چاونیا جی به جی کرنا په رستبوونی به لکی وهک بنیات و بنه ما لسه ر چویمه ..

دقی فه کولینی دا پتر من فیایه فی ئولی بنیاسم یان نیاسینا من د چارچوقی فه ولادابیت پتر ژدیروک و واقع کا چاوانه، گومان نینه ئیزیدیاتی ل قوناغین سهخت را بوری یه و گورانکارین مهزن ب سه ردا هاتینه، ژ بهرکو دریژاهیا دیروکی نهف ئوله ژلایی ئولین دگه لدا دژین ئانکو تاگرین ئولین دگه لدا هاتیه توموتیارکن کو ((نه ئوله کی عهسمانی)) ژ بهر هندی که تیه بهر گهف و فشارا، به لکی هند جارا ژ بهر نه گهرین ((نه تهوی)) و سیاسه تا ژیک دابرین و سه ردا گرنا کوردان نهو ژی نه گهر بوینه هه ر دم تاگرو مریدی ن فی ئولی بکه فنه بن کوشتار و قرکرنی..

بی گومان ((جهو مهسیحی و مسلمان)) وهکو سی ئولین ده فه را مه پتر خو ری کخستی یه ژ ((ئیزیدیاتی)).. نه گهر چبون و چینه نهو بابتهک دی یه..

نهوی دقیت نیسلامی یان مهسیحیه تی یان جوهاتیی بنیاسیت دی فه گه رت بو دستوری وان نهو ژی ((تهورات و ئنجیل و قورئانه)) جودا ژ گوتنن پیغه مبه ر و شاگردین وان کو هه می ب رهنگه کی هاتینه ری کخستن مروف دکارت ب ساناهی فه کولینی لسه ر بکه ت یات وان بنیاسیت، مخابن ئیزیدیاتی وهسا نینه نهف بنه مایه و ده ستوره نه بوینه، ته نها زاره کی بوویه ((علم الصدر)) ه و هه ر فه کوله ره کی تشتهک بوچونهک نقیسی یه وهکو وی فیای یان وهکو وی ئیزیدی دیتین وهکو واقع یان لسه ر زاری چه ند که سا نهک راستیا ئولی وهکو ((دقهول و سه به قا)) دا هاتیه وهک بنه مایی یان دستوری ئیزیدیاتی.

خویایه دینی مسلمانا سالا ۱۷ مشهختی گههشتیه کوردستانی سهردهمی ((عمری کوری خطاب)) ی چ ب شهر یان ناشتی و باوهری و دنامین ناقبهرا عمری و سهرکردین وی یید هنارتینه کوردستانی وهسا هاتیه کو سهردهریا خودان کتیبیا دگهل مللهتی کورد بکهن.

نانکو گومان نینه (کورد) وهکو نهتهوه خودان کتیب و ئول و پیغهمبهر بوینه لی کهنگی و چاوا و کی بون چ ناف دیار نینه بتنی ههبونا ئولا ئیزیدیاتی ب زمانی کوردی وی راستیی د سلهمینت بهلی کورد ژی خودی و ئول و کتیب و فهیلسوف و چهکیم بون.

ب دیتنا من ئیسلامی یان سهرکردین ئیسلامی دان ب ئولی کوردا د ئیزیدیاتی کریه و ئیزیدیاتی ژی ریژهکا مهزن ل گشت ئولا، تایبهت ل ئیسلامی گرتیه و نهو شهرین ناقبهرا وان ئولا دا چیبوین ژی شهرین دهسهلاتی و نهتهوی و ئابوری بوینه..

هندی من ((ئیزیدیاتی)) خاندی و ناسی هنده جوداهی دناقبهرا وان و ئولین دی دا من نه دیت، ژ بلی بابهتی ریگخستن بهلکی دبنیاتی هزارا ئولا دا و نیرینا وان بن خودا ((ئیسلام و ئیزیدی)) ژ یهگتر نیژیکن ژ ئیسلامی و ههر ئولهکی دی تایبهتی مهسیحی، ژ بلی:

۱- نیرینا مسلمانا بو ((آدم)) وهکو بابی مروفا و ئیزیدی دبیزن مروفا بهری ((آدم)) ههبون.

۲- نیرینا ئیسلامی و گشت ئولین عهسمانی بو عهزازیل وهک ملیاکهت ب نه گوهدار و سهرداچوی ل قهلهم ددهن، بهروفازی فی چهندی ئیزیدی دبیزن چ پویوهندی دگهل سهرۆکی ملیاکهتا نینه ودبیزن خیر وشهر ژ نک خودی دهیت

گومان نینه فی ئولی کارتیکرنهکا مهزن لسهر کهلتوری مللهتی کورد ههبویه، بهلکی نهف ئوله کهلتور و بنیاتی سهرهکی یی تور و نهدهبا کوردی بویه و پاراستیه.

چاوا ئایهتین قورئانی دهینه حساب کرن ژیدهرهک ((زانستی - ادبی - کهلتوری)) مهزن بو کتیبخانا عهرهبی وهسا تیگست وقهولین ئیزیدیاتی ژی دهینه قهلهم دان بنیات و بنواشی نهدهبا کوردی..

ل دوماهیی دی بیژم ههکه تا دوهی نهگهرهک ههبت ((قهول و سهبهقه)) دسینگی قهول بیژدا بتنی فهشارتی و پاراستی بوون و نهو چ نهگهرهک نینه نهو قهول و بهیت وهک تیگستین رهسهن نههینه نفیسین و چاپ کرن برهنگهکی ریگخستی کو ئیدی ب ساناهی دهستکاری تیدا نههینه کرن.

هيفى دارم ئەز بشيم دقئ قهكولينى دا راستگوڧم بئ ئالى بم، ريكين زانستى من
گرتنه بهر و داخازا لیبورينى دكهم ئەگەر دگهل بوچونا وى نهگونجت يان من شاشيهك
كربت.

نذير سەرگهلى

۲۰۲۱/۵/۲

هه والننامهى كئيب

ئيك

پيك هات و پيگههين ئيزدياتي

ئولا ئيزديان ژلاي چيناتي فه ل دهفهرى خو پاراستيه.. ههكه (مهسيحي و مسلمان و جوهرى) سيستهمى چيناتي نافدا نهبيت رامانا هندى نادهت ههمى ئيك دهست و دل و هزر و مهزهه و كهنيسه و كنيشتن، بهلى گشت ئولين ل دهفهرى خودان چهندين جوداهى نه بتنى ئيزدى شيائنه خو لسهر سى چينا دابهشبهكن:

۱- شيخ... قاتانى و نادانى و شهمسانى.

۲- پير.

۳- مرید.

ههژى گوتنى يه زواج نافبهرا واندا يا حهرامه، و تا وى رادهى (پير و شيخ) ژى نه دنازدن نافبهرا خودا بكهيفا خو بزهوچن ژوانا پيرين ((ههسن ممان)) بتنى نافبهرا خودا دزهوچن.. بو ئيدارهكرنا دنيايى ئولا ئيزديان شيائنه خو ريك بيخن په رله مانه كى جوان و ريك و پيك بو خو دانن كاروبارين خو بشيوه كى ديموكراسى ئيداره بكهن هوسانى (ميرى شيخان) ژشيخين ((قاتانى)) نه و مير ژى جقاتهك يان په رله مانهك ههيه بقى رهنگى خارى:

۱- ميرى ئيزيدخانى... سهروكى جقاتا روحانى كوژ شيخين قاتانى يه.

۲- بابا شيخ.. نهختيارى مهرگهه ژ شيخين شهمسانى نه مالباتا شيخ فخرى ئاديانه بلندترين پلا روحانى. و جوقهتهك ههيه ژ ديندارين ئيزديا وهكى ل خواري دى هيته بهرچا فكرن.

۳- مهزنى قهوالا.

۴- شيخى وهزير. ژ شيخين شهمسانى و مالباتا (شيشمس).

۵- پيشمامى مهرگهه.. ژ شيخين ئاديانه.. مالباتا شيخ حسن، خودانى جهلوى و زانستى و شروفه كرنى.

ديسان ژ بلى ژيكفه كرنا چيناتي، و ههيكه ليه تا دينى يان جقاتا روحانى، فى ئولى زور جوانى پيگههين دينى خو ديار كرينه و فهرزين حهقيقهتى و تهريقهتى فافرتينه و نهرك و وهزيفين وان ديار كرينه.

قهولئ به ديلا غه دارا^(۱)

ئيزيدياتي هه ر گه له كه

ئه ركانه ك ژئ ((خيره)) و ئيك ((خلمه ته))

ئيك ((خيره ته)) و ئيك ((مروه ته))

ئيك ((قه له ما گرتيه)) و ئيك ((زني نه كه))

ب فان ئه ركانا ناف لخواه كه

★ ★ ★

قهولئ چارشه مبووي^(۲)

ل چارشه مي عمه ل خوشي تي

ژ((خيري)) ژ((خلمه تي)) ژ((غيره تي)) ژ((عباده تي))

خوزكا ب وي روحا ب جي بينت نه سيحه تي

★ ★ ★

قوه ت يا ژ ئيمانه، ئيمان ياب نيشانه

توك و مه فتول، سمبيل و گريفانه

ئه فنه نيشاني مه ئيزيديانه

★ ★ ★

قهولئ مه رسوما جه بي ره^(۳)

فه رزين ئيزيدياتي دكوكن

توك و سمبيل زي دجوتن

قهولين مي را ئه فه زي گوتن

★ ★ ★

قهولئ چارشه مبووي^(۴)

(۱) چهند تكستين پيروز بين ئولا ئيزيديان، سمو قاسم دناني، بهرگي ئيكي، لاپهري ۲۵۶.

(۲) ژيدهري بهري، لاپهري ۳۷۱-۳۷۲.

(۳) چهند تكستين پيروز بين ئولا ئيزيديان، بهرگي دووي، ژيدهري بهري، لاپهري ۳۳.

(۴) ژيدهري بهري، بهرگي ئيكي، لاپهري ۳۷۲.

دبیژنه وه گهلی سونهتی

ل ((شهفا چارشه مبووی)) نهفسی نهبه ((شههویتی))

ژ بهر خاترا ناخرهتی

★ ★ ★

قهولی مریدی^(۱)

ههر پینج فهرزین چهقیقهتی

شیخ و پیرومه رهبی و هوستا و بریت ناخرهتی

فهرزین مه سونهتی ئیرو بودنی سبهی بو بانگی ناخرهتی

نقیسه ر دگهل میر ته حسین بهك خودی ژئی رازی

(۱) ژیدهری بهری لاپهری ۲۴۶.

نیژدیاتی ل بهر روناھیا قهول و سه بهقا

فهرزین ئیزیدیان

فهرزین ئیزدیاتی دوونه: ۱- فهرزین حهقیقهتی (فهرین راستیی) کو پیکهاتیه ژ:

أ- پیر.

ب- شیخ.

ج- هوستا.

د- مهربی.

ه- خوشک و براین ئاخرهتی.

۲- فهرزین تهریقهتی (فهرین ری) پیکهاتیه ژ:

أ- مورکرن ب ئافا کانیا سپی.

ب- شههدا دینی.

ج- دوعا.

د- روژین ئیزی.

ه- گریقان.

و- سونه تکرن.

هه و النامه ی کتیب

جوقه تی بابہ شیخ^(۱)

وہک مہ دیارگری کو بابہ شیخ جوقه تہک ہہیہ ب فی شیوی ل خواری:

۱- پیشیما می بابی شیخ... ژ شیخین شہرفہ دینہ.

۲- نہ قیب.

۳- بابی گا فان.. ژ شیخین نامادینہ.

۴- بابی چا ویش.. ژ شکہستین پہرستگہا لالشہ.

۵- نیختیاری نیسفی و بہ حزانی و باشیکی.

۶- کوچک.. دیندارہک چافہرینی دکہت.

۷- سہردہری پہرستگہی.

* * *

قہولی مہرسوما جہ بیہرہ^(۲)

شیخ و پیر و مرید حہد و سہدہ

ہہر نیک ژوان ہہنہ حہرفین وان ب خہتہ

زواج دناف واندا حہرامہ و دیانہتیت دی ژی ب سہردہ

* * *

فہرزین خو ب جیہ کہو دہرباسبہ

بہری مرنی ہہرہ لالشی پیخواسبہ

دا ل ناخرہتی خیراتہ یہ ناسبہ

* * *

قہولی نیمان ب چی نیشانہ^(۳)

نیزدیاتی یا خویاہ

نہیاب جلایہ و نہیہب خہونایہ

(۱) نیزدیاتی، وانہ بو قوتابین نیزدیان، پولا چاری نادامہی، لاپہری ۴۸.

(۲) چہند تکستین پیروز یین نولا نیزدیان، بہرگی دووی، ژیدہری بہری، لاپہری ۳۳-۴۰.

(۳) چہند تکستین پیروز یین نولا نیزدیان، بہرگی دووی، ژیدہری بہری، لاپہری ۴۵.

نیزدیاتی ل بہر روناہیا قہول و سہ بہقا

یه ب قهله ما گرتی یه یه ب نهرکانایه

★ ★ ★

ههکهر وه بقیت لبسی ئیمانئ هلینن

توگا تهنگ نه غهیرینن

ئهفه نهرکانهکه و هندئ دن وئ ژئ دمینن

★ ★ ★

نقیسه ر دگهل بابا شیخ عهلی شیخکی

ههژی گوتهئ یه ژبلی فهریئن ری و راستیئ ئیزدیاتی ۹۹ روکنا بخوفه دگرت وهکو سهبهقا

قهولی قهدهگیرت قهولی چی سبهیهکه ژییئ عهدهویا^(۱).

فهقیری نوت و نهه نهرکانه

عهول عهبادهت (زمانه)

(خوف) سلامهتیا ریئانه

(ناسینی) سهرختمئ وانه

★ ★ ★

فهقیری نوت و نهه نهرکانیئن موقهپرمن

ژنوت و نهه سییه ب عهلمن

دا روژا ناخرهتی ل دیوانا میر ب کهلمن

★ ★ ★

(۱) گوڤارا مهحفهل، ژماره ۶، پ ۶۰-۵۹، پیر خلات الیاس.

ههروهسا قهولى ئيمانى^(۱) دبیژت:
ههکه نه بقیت لبسى ئيمانى هلینى
(توکا سلتان ئیزی) نه غهیرینی
ئهفه ئهرکانهکه و کا چهند ژى دمینی
قهولى مهها

خودایی دووانزده مهه دانانه
ههر دووانزده مهه لیک گهریانه
مه ئیزدیا ئیک سهدهقه ئیک حهیا ئیک ئیماننه

★ ★ ★

ئانکو ئیزدیاتی لسهه ۹۹ ستونا راوهستایه، هاتیه ئافاکرن، ژوانا کو گرنکه کهسى
ئیزدی لسهه بچیت و پشت نهدهتی:
کونترولا زمانى یه.
ترسه... ترسان ژ خودا.
ناسین.
توک... گریفان.

نقیسهه دگهل شیخ میرزا خهتاری

(۱) ههمان ژیدهر، پ ۶۰.

باوهری ب ئیکینیا خودا

هه بونا پتر ئولهکی ل کوردستانی نیشانا هه بونا پیکشه ژیان و لیبورینی یه، مسلمان، مهسیحی، ئیزدی، صابئی، کاکائی و بهائی، طائفه و مهزهه بیین جودا که نیسه و په رستگه هین جودا، نیشانا تیکه لیا خه لکی فی وهلاتی ددهت، بی گومان هه موو ئولا کارتیکرنا خو ل سهر یه کتر هه یه، لی ئولین تاگرین وان زور تایبته نهوین خودان په رتوکین عهسمانی ژوانا ئیسلام هه کارتیکرنا هزری هه زورداری ل تاگرین ئولین دی کریه و زور جارا ب رهنگه کی داینه خویاکرن کو نهو کهس دورن ژ خودا یان شریکا بو خودا دروست دکهن تاکو بساناھی دهستی سهردابگرن ژوان ئولین کهفتینه بهر فی هیرشی ئیزدیاتی و ئیزدی بوینه.

بهروفاژی فی چهندی کهسی بقییت بزانت تاگرین ئیزدی خودا په ریسن، یا باشه گوهداری قهول و سه بهقه و دو عاین وان بکتهت، نهک بتنی خاندنا چند ژیدهره بنیات و هه لسه نگاندنا فی ئولی پی بکتهت.

ئیزدیاتی دهیته قهلهم دان ئیک ژ کهفتنترین ئولین دهقهری باوهری ب خودی هه نه و نهو ئاقرینه ری فی کهونی و مروفی یه، قهولین پادشای و سلاقین مه لکی جه بییره و روژه کی سه فهر بوم و شیخ نادی شیخی شارا نمونین مه زناتیا خودی و ئیکانه یا خودا بهر چاڤ دکهن، دههان سه بهقین فان قهولا دی بینی کو راستیا فی چهندی ددهن یان گوتنا مه په سند دکهن.

به لی ئیزدیاتی ئولهکا کهفتناره و ئیزدی خودیه کی تاك و ته نی دپه ریسن و باوهری ب روژا قیامه تی و به هشت و دوزه خی هه یه.

هه بونا ته سه وه فی و نه بونا په رتوکه کی کو گشت قهول و سه بهقین وان بخوفه بگرت، ری زگرتنه کا زور ل چاک و خاسا، هه بونا هزره کا جودا دگهل جوھی و مهسیحی و مسلمانان بوو پالدانا گونه ها ل دور ئیزدیاتی و نه بونا باوهری ب خودا یان چیکرنا شریکا بو خودا.

قهولی سلاقین جه بییره^(۱)

سلتان ئیزی بخو په دشایه

هه زار و ئیک ناقل خودانا یه

(۱) چند تکستین پیروز بین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، په ری ۳۲۷.

ناقى مهزن هەر خودايه

★ ★ ★

قهولى خلمهتى^(۱)

خلمهت ژى بى نهدهر کره نافه
خودى ئيکه ب ههزار و ئيک نافه
خلمهت ژى ناقدا تهبافه

★ ★ ★

قهولى پهدهشايى^(۲)

پهدهشى من دنيا چيکر
بههد و سهد و ريک و پيک کر
بهنى ئادهم تيدا خهنى کر

★ ★ ★

پهدهشى من ريبهره
ئهو ئيکي نهکبهره
سجودهت ژيرا يا فهره

★ ★ ★

پهدهشى من ئيکي مهعبود
خودانى لهوفا مهحفوده
هەر لايق سهنا و سجوده

★ ★ ★

قهولى شيخ ئادى شارا^(۳)

زور حاصل دکهن مرازا

(۱) چهند تکستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، سمو قاسم دنانى، بهرگى دووى، پهري ۱۸۳.

(۲) ژيدهري بهري، بهرگى ئيکي، پهري ۴۹۶.

(۳) چهند تکستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگى ئيکي، ژيدهري بهري، پهري ۱۳۳-۱۳۴-۱۳۷.

سلطان ئىزى خالقه دگهرىت ب ههزار و ئىك لباسا

دقيت نهم ب وئ سوري بكهين ناسا

★ ★ ★

دين و ئيمانين مه ژ وئ يه

حهقيقه تا مه ژ وئ هدى يه

كو ئىزى ب ناف خودئ يه

★ ★ ★

شيوخادى شيخه ل كافئ بوو

عهولى ژ وئ ل فئ بوو

لهوح المحفود نافئ ((خودئ)) بو

★ ★ ★

قهولى موهرا^(۱)

وهى غافلئ بغوده

مارين دوژئ ل وان دبنه حوته

ماهون نزانن سولتان ئىزى بخو مه عبوده

★ ★ ★

قهولى مهستم ژ قهدهئ^(۲)

ياشيشم توي رهحمانى

تو خالقئ منئ جانئ

ل هه مو ددردا تو دهرمانى

ل هه مو موخلقارا توي خودانى

★ ★ ★

قهولى روژهكى سهفه ر بوم^(۳)

(۱) ژيدهرئ بهرى، بهرى ۱۹۳.

(۲) ژيدهرئ بهرى، بهرى ۱۴۶، (شيشم نافهكه ژ نافين خودئ).

(۳) ژيدهرئ بهرى، بهرى ۴۴۹.

میڙ پی دبوون حالداره
وی دکهن گازی و هاواره
خودی ئیکه و نافین وی ههزاره

* * *

قهولی مهرسوما جه بییره^(۱)

پهدشی من ئیکی مه عبوده

خودانی له وح نهل محفوده

نهو لایقی عه بادهتی و سجوده

* * *

قهولی به حرا^(۲)

هاواری خودی خومه

چهندی مه دهها ژئی ددهنه

پهدشتی من نهوا یی ل عه رشا سهما

* * *

خودی یوو ته نه وهکیله

نه دهلیله و نه کهفیه

نه ههفاله و نه بدیه

* * *

یا خودی تو دشکینی تو دجه برینی

تو ساخ دکهی و دمرینی

تو رهحه کی ب مهرا ببارینی

* * *

یا خودی تو دبهی و دستینی

گهش دکهی و دوه برینی

(۱) گوڤارا لالش، ژماره ۳۵، په‌ری ۱۳۰.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، په‌ری ۳۴۵.

نیزدیاتی ل بهر رونهیا قهول و سه بهقا

تو رهحهکئی ب مهرا ببارینی

★ ★ ★

خودی یوو تهنه تهنه تهنه

نه دایه نه بایه و کاله

بی یته ههمی تشت یی بهتاله

★ ★ ★

قهولی مه رسوما جه بییره^(۱)

په دشایی من رب ل سه مه ده

ژباوی هات حهد و سه ده

ری و رهسم و ئیمان چوجارا سه رنه ده

★ ★ ★

سلتان ئیزی ههزار و ئیک نافه

ئهف دنیا یه ل باوی سه عهت و گاقه

ئهو دزانت ل بهستا چند که فر ل نافه

و ل به حرا چند که شکول نافه

ئهوی حهوا کره بوک و نادهم کره زافه

★ ★ ★

قهولی مه ستم ژ قه ده هی^(۲)

مه ستم ژ دیوانی

ئه م ب شیشم بدن به یانی

یا شیشم ته ئه م ناینه سه ر ئه رکانی

★ ★ ★

یا شیشم تو یی ره حیمی

خالقی من ژ قه دیمی

(۱) چند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۲۸.

(۲) چند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، پهری ۱۴۶.

ل هه موو دهردا تویی چه کیمی

★ ★ ★

یا شیشم تویی رحمانی

تو خالق منی جانی

ل هه موو دهردا تو دهرمانی

ل هه موو موخلقا تویی خودانی

★ ★ ★

دئیزدیاتی دا ناھی ((خودی)) ب زور رهنگا دهیته گوتن، ژوانان شیشم یان شیشمس
یان پادشا یان سلطان نیزی، هه می ژی هه ر نیك مه بهسته نهوژی خودایه... هه ر کهسی
شارهزای هه بت دھی ئولیدا دی چاک زانت کانی تا چ راده دینهک یان ئولهک تمام باوهری ب
(یه کبونا) یان (نیکانیا) یان (وه حدانیا) خودای هه یه.

قه و النامه ی کتیب

وهلات پاریزی

یهك ژ سیمان كورد پهروهی و وهلات پاریزی ل جهم ئیزدیان زمانه، زمان وهك پیکهاتا ((مقومات)) نهتهوی.. قهول و سهبهقه و دوعا و نغیژین ئیزدیان ب زمانی كوردی نه، و هر نهف چنده بویه نهگه ئیزدی بکهنه بهر هیرشا و قرکرنی... زمانی وان یی ئولی كوردی یه دیسان نهگهه کی بهیژه تاگرین فی ئولی رهسهنهتیا خو كوردایهتیا خو پاریزن..

بهلی ئولا ئیزدیاتی ژیدهر و لیقهگه ری هره گرنگا کتیبخانا كوردی یه.. دیسان زمان بویه خالا ههفیشکا دناقبهرا كوردین مسلمان و ئیزدی ده..

دوژمن و نهحهزین كوردا چهندی ههول دایه كوردستانی داگیر بکهن عهره بکهن ئیزدی بوینه دیوار ناقبهری دا وهنهکریه کهس ژوی دیواری دهرباز بیت، ههبونا هیلا ئیزدیاتی ل مهقلوبی شیخا ههتا قبولهتا شنغال نمونی فی راستیی یه و فهزمانین ب سهری ئیزدیان ژی هاتین دیسان ههمان راستی یه.. ژبلی زمانی ئولا ئیزدیاتی پویتهکی باش ب عهردی دایه ئانکو وهلاتی دایه.. عهرد پیروز زانی یه و پیروزیا پهرسنگهها لالش و پرسگههین دی نیشانا وی چهندی نه.. پیروزکرنا عهردی وهلاتی و پرسگهها، وهکریه ئیزدی بهرهفانیی ژ وهلاتی خو بکهن، و ب پاریزن و قهولین خاری دیار راسیتا گوتنا مه دسهلمینن.

قهولی ئەساسی^(۱)

گهلهگ هاتنه دنی دل کهسهرن

ئهوان خهوا شهفی ژ خوه برن

ل سهر ((قهوم و مللهتی)) خوه ب ههگهرن

ئهول چ بازارا ناخسرن

* * *

وهکو هاتیه دنی ل سهری نهبو خیرهت

ته دل نهشهوتی ب ((قهوم و مللهت))

ئاگر ل تهبو غهزه ب و ب تهکته

* * *

(۱) چهند تکستین پیروز بین ئولا ئیزیدیان، سمو قاسم دنانی، بهرگی ئیکی، لاپه ری ۳۱۴.

قهولئ قيامهتي^(۱)

جوابئ بدهنه ((كوردستاني))

بلا قائم بکهن ئيماني

شهر فهدين ميره وئ ل ديواني

★ ★ ★

قهولئ ئيمان ب چي نيشان^(۲)

((مللهت))ك ههيه نهيي ژ ئادهمه

به حرين گران ئاقتي نه مه

دار كهسك بوون ل بهري و چه ما

★ ★ ★

ئهو ((مللهت)) يئ ب غيرته

يئ ب سداقه يئ ب مروته

هيقيني وي ژبا مليا كه ته

★ ★ ★

قهولئ نهساس^(۳)

چما تو نكاري دهست هليني

تو نهی كوري نوري دبيني

تو نهی سهقهتي تو بميني

تو قيميش نابي وان دهربيني

★ ★ ★

ههكه هاته پيشيا ته خه ته ره

ته غيرت كر ييه سه ره

(۱) ژيدهرئ بهري، لاپهري ۴۰۲.

(۲) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگي دووي، ژيدهرئ بهري، لاپهري ۴۷.

(۳) ژيدهرئ بهري، بهرگي ئيكي، لاپهري ۳۱۲ و ۳۱۳.

وی هنگی ته بشینم مه فهره

★ ★ ★

قهولی شیخی شاره^(۱)

پشتی چل سالی ب هژماره

عهردی بخورا نه گرت چه شاره

ههتا ((لالش)) بناق دا دهاته خاره

★ ★ ★

((لالش)) خوش زیارهته

((کانیا سپی)) قوبلهته

قوبلهتا دنی و ئاخرهته

★ ★ ★

((لالش)) خوش مه کانه

((کانیا سپی)) نیشانه

ئهوا نیشا عهرد و عهسمانه

★ ★ ★

((لالش)) و بههشت خوشن

بههشتا باقیه

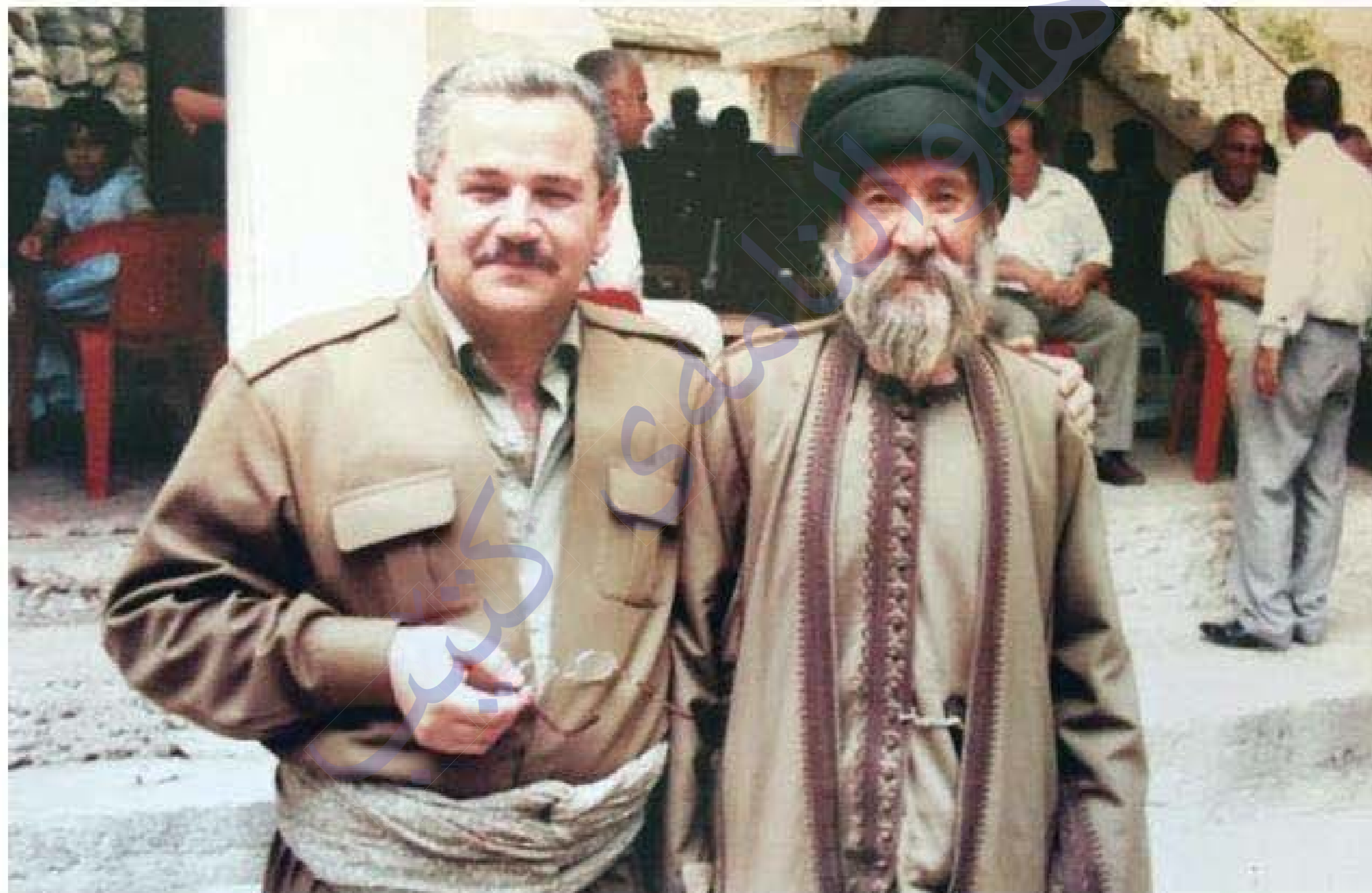
مهکانی سلطان شیخادی یه

★ ★ ★

(۱) ژیدهری بهری، بهرگی ئیکی، لاپهری ۳۱۲-۳۱۳.

قهولبيژ خواجه خهتاری

نقیسه ر دگهل زانایی ئولی خودی ژئی رازی فهقیر چهجی

چار

مرن و چاره‌نقیسی گيانی

ئیزدیاتی مینا ئولین دی یین ده‌قهری باوهری ب قه‌دهری، کارین باش، باوهری ب
خودا هه‌نه، دئه‌نجام دا کرینا به‌هه‌شتی یه، به‌روفازی دورکه‌تنا خودی و په‌یدا کرنا هه‌قال و
شریکا ژیرا، دی دوزه‌خ بیت بارا وی..

ئیزیدیان باوهرکا تمام هه‌یه هه‌که روزا مروفی هات دی مریت، زیر و مالی دنی،
خزم و پله فایده ناکهن.

له‌وا داکوکی دکه‌ن دفتی مروفی یی باش بیت خودان باوهر بیت و قه‌نجیی بکه‌ت.
هه‌ژی گوتنی یه پتیا ری وریسمین قه‌شارتتا مری ژلایی ئیزیدیان وه‌کی ییت موسلمانانه.

قه‌ولی ئهو به‌کری ئومه‌را^(۱)

ژ قه‌ولی بابی خانی

روحا ره‌حمانی نابت فانی

قالبی گونه‌هکار ل ناه‌ئاخا سار دانی

★ ★ ★

قه‌ولی فرواری^(۲)

مه‌لك قه‌خره‌دین گوت

برانو هون براین منن

چو نه‌دار ل من نه‌گرن

سه‌عی که‌ن ئه‌می بمرن

★ ★ ★

رابه بابو تو رابه

چار شه‌مبو روزا ب حسابه

شیخ مه‌ند مایه بی بابه

★ ★ ★

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، کومکرنا شمو قاسم دنانی، به‌رگی ئیکی، په‌ری ۹۶.

(۲) ژیدهری به‌ری، په‌ری ۱۵۸.

قهولئ سهرمه رگئ^(۱)

نه خوش بوم كه تمه ناف نئینئ

هاتنه سهر من لیزمیت خوینئ

ب زیر و مال نا نیمه کرینئ

★ ★ ★

قهولئ مه رسوما جه بییره^(۲)

چار شه مبو روزکا چاکه

هنجی فاریقه بوو ژماکه

خالق دی هه مووا وه فاکه

★ ★ ★

قهولئ چار شه مبی^(۳)

چار شه مبوو روزه که پاکه

هنجی فاریقه بوو ژماکه

خالق هه مووا دی وه فاکه

★ ★ ★

قهولئ مسکینو ژاور^(۴)

به نی ئاده موو تو لئی دنی میهقانی

که ره که دهر باز بکه ی ب ئه دهب و ئه رکانی

هر دی روژه کی زقری یه به ردهستی خودانی

★ ★ ★

ئه ف عه رده خانه

مروفتیدا بازارگانه

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، په ری ۲۰۰.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، په ری ۳۴.

(۳) ژیدهری بهری، بهرگی ئیکی، په ری ۳۷۴.

(۴) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، په رین ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۲.

هندهکا مالا خو بارکر

هندهکا ژنوو دانه

* * *

بهنی ئادهمو ههزار سالی تهمام کهی
میراتیئ شەرقی هەتا ب شام بکهی
دماهیکی هەر دی ژ کاسا مرنی تام کهی

* * *

بهنی ئامادمو ل مالی دنی نهبه تهما
زیرو مالی دنیا یی نهکه جهما
دنیا بو پیغه مبه رین خودی نهما

* * *

مهندو مهگری مهنال
هیسترا ژ چاڤا بمال
فروارا خودی ئیکه نابت بهتال

* * *

مهندو مهگری حهقی تهیه
حزن و گری بی فایدهیه
گور و کفن مالا مهیه

* * *

قهولی روزهکی سه فەر بوم^(۱)
کهلی برال دنی نهبن تهما
زیرو مال نهکه ن جهما
ئهف دنیا یه بو پیغه مبه رین خودی نهما

* * *

(۱) چەند تەکستێن پێروز یێن ئولا ئیزیدیان، بەرگی ئیکی، ژێدەری بەری، پەری ۴۴۵.

کانیٰ علیٰ کانئ عیمان

کانیٰ نہبی سہریٰ ختمان

ہون دخوشبن، ئەوشک نہمان

★ ★ ★

کانیٰ عیساییٰ قہدیم

کا موسا کہلیم

ئەوشک چونہ حزرہتا مہلکیٰ کہریم

★ ★ ★

کانیٰ سلیمان پیغہمبہر

کانیٰ بہلقیسا ب زیڑیٰ زہر

ئەوشک چونہ ناف ئاخ و بہر

★ ★ ★

قہولیٰ مسکینو ژارو^(۱)

کانیٰ علیٰ، کانئ عمہر

کانیٰ نہبی ئەسحابہ لبہر

ئەوشک چونہ ناف ئاخ و بہر

★ ★ ★

کانیٰ عمہر کانئ عہلیٰ

کانیٰ نہبیئت ئەسحابہ لہ بہریٰ

ئەوشک چونہ ناف ئاخ و بہریٰ

★ ★ ★

قہولیٰ سہرہ مہرگیٰ^(۲)

کہرہمکہن دەنگ ہلینن

دوعا و تہلقینیٰ ل سہر من بخوینن

(۱) پەرن ژ ئەدەبیٰ دینیٰ ئیزدیان، د. خەلیل جندی، بەرگیٰ دووی، پەری ٦٤٦.

(۲) چەند تەستین پیرۆز یین ئولا ئیزیدیان، بەرگیٰ ئیکی، ژیدەریٰ بەری، پەری ٢٠٤.

ئیزدیانی ل بەر روناھیا قەول و سەبەقا

ناقى ئىزى و تاووس ملك ل سهر من بينن

★ ★ ★

قهولى فروارا مووسا^(۱)

دهرى تبرى يى زهره

سهر سنگى مووسا راخستن بوون ئاخ و بهره

مووسا گو مرن ههفه و گور فهره

★ ★ ★

موسا كلیمچی يهكى چى يه

ئەوى روژى نوت و نهه كلیمه ل گهل خودى يه

ئەوژى چو ناقى ئاخى يه

★ ★ ★

قهولى مهرسوما جهبیره^(۲)

مرن ههيه بى دهرمانه

مهرسوم دانى ژ عهزمانه

دى پى خنى كى لهشى و جانه

★ ★ ★

ههقى مریا خیر و رحمه

كفن و شوشتن و گور خهमे

و قهول و بهيتا و ههموو دهمه

★ ★ ★

سى روژا ههتا به ههفته

كومهكا لیژم و فهرا ل بهرته

رحما لى كه وزادى چيکه نهفه خیر و خزمهته

(۱) چهند تکستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگى ئيكي، ژيدهرى بهرى، پهري ۹۰.

(۲) ژيدهرى بهرى، بهرگى دووي، لاپهري ۳۴-۳۵.

نقیسه‌ر دگهل فه‌قیر به‌رجه‌ست سه‌رده‌ری شیخادی

پینج

پیکھہ ژیان

پیکھہ ژیان و دل فرہی و دان ب خەلکی نہ ئیزدی ژ سیمایین بہرچافین ئیزدیانہ،
باوہری ب کاری باش، خیری و خلمہتی، بیافہک بہرفرہہ ژ فی ئولی گرتی یہ، ئولہک فہگری
و خودان باوہری یہ، ریژگرتن ژ خەلکی دی و ئولین دی و مللہتین جودا و پیروزیں وان
دگرت.

ئیزدیاتی ئیزدیان خو ہاندہت خیری و خلمہتی و قہنجیی بکہن، کارین باش بکہن
دہستی خەلکی بکرن بی بزانت کی و کی نینہ.. مہرد بن نان دای بن، دہستی ہہژارا بگرن،
چونکہ ب باوہرا ئیزدیاتی ئەف چہندہ ئانکو کاری خیری ل جہم خودا ہندا نابیت...

قہولی دوتا قازی^(۱)

ہہکہ توو ئیکی دبینی

خیرہکی فییرہ بگہہینی

نہ بیژی توو ژکی دینی

★ ★ ★

ہہکہ خیرہک درییا خودی دا دایی

تہ د ئافییدا بہردابی

ل با خودی قہت ہندا نابی

★ ★ ★

قہولی ئەساسی^(۲)

ہہکہ تو خیرہکی بکی ب ئەہلی خودی رہ

ہہکہ تو کەرہکی نانی بدہی ب رییرہ

تہ حەق ہہیہ باتن ل تہ بکہ فییرہ

★ ★ ★

(۱) چہند تکستین پیروز بین ئولا ئیزیدیان، بہرگی ئیکی، ژیدہری بہری، پەری ۵۳.

(۲) ژیدہری بہری، پەری ۳۱۲.

قهولئ شهقه سهري^(۱)

ههكه نو كهسهكي ببيني

وخيرهكي فيرا بگههيني

نه بيژئ تو ژ كي ديني

★ ★ ★

ههكه ته خيرهك داينئ

وناقئ دا بهر دابي

ل نك خودئ هندا نابي

★ ★ ★

چ دنيا يهك ب ريژه

يا تژئ قهوم مللهت و هيژه

ههر كهسهك ب زارئ خو زمانئ خو

خودئ خو دپاريژه

★ ★ ★

چ دنيايهك ب رهنگئ نه

يا تهژئ قهوم و مهزهه ب و دينه

ههر كهسهك ب زارئ خو زمانئ خو خودئ د حهبينه

★ ★ ★

قهولئ سلافين مهلكئ كريم^(۲)

ل بورئ بهحل سواربن

ل قهولا گوهدار بن

ب هه موو موخلقارا ياربن

★ ★ ★

(۱) چهند تکستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگئ ئيكي، ژيدهرئ بهري، پهري ۴۴۶.

(۲) چهند تکستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگئ ئيكي، ژيدهرئ بهري، پهري ۳۲۲.

..... نيزدياتي ل بهر روناھيا قهول و سه بهقا

قهولئى گای و ماسى^(۱)

دلئى من قرئىرکر

هنجیئى نهفسهکا برسى تئیرکر

ئهوى به ههشت بهره ژئیرکر

★ ★ ★

بهلئى دههمى سهبهقئین بورى دا دئى بینى ئیزدیان هان داینه قهنجیئى بکهن دگهل
ههمى ((موخلقا))، ئانکو نه بتنى دگهل ئیزدیا هوشدارى وان دکهت دههمى کارئى خئیرئى دکهن
پسیارا ئولا وان نهکهن و دانئى ب هندئى ددهت کو دونیایهک پرى مللهت و ئول و مهزههبه و
ههر ئیك وهکو خو خودایئى خو دبهریسن.

(۱) چهند تکستین پیروزیئین ئولا ئیزدیان... بهرگئى ئیکئى ژئیدهرى بهرى پهرئى ۴۱۹.

شەش

زانست و ئىزدىياتى

دوو تىشتىن ھەقدژ مروڤ دىبىنت دناڤا ئىزدى و ئىزدىياتى دا، ئىزدىياتى ۋەكو ئول
گرنگىھكا باش ب زانست و خاندنى دايە، بەروڤاژى وى ئىزدى بخو چ پويتهى پى نادەن يان
نەددان تا دەمەك نىزىك...

دئىزدىياتى دە دى بىنى چەندىن سەبەقە پويتهكى بەرچاڤ ب زانستى ((فەلەك،
ماتماتىك، كنىات، چاندن، نوژدارى، ادب و ھونەر)) دايە بەرامبەر وى دى بىنى رىژا
نەخواندەوارى دناڤاواندا زورا بلندە، كەسىن دژى بەلاڤبونا يان توماركرنا ئولى زورن..
راستە دناڤا جڤاكى كوردستانى دە تا نىڤا دووى ژ چەرخى بىستى خەلك دژى خاندنى بو،
لى ھەمان دەمدا ئەو خەلك دگەل ھندى بون قورئانى و زانستى وى بخوينن.

چ ممكىن بايە گرنگى ب بەلاڤكرنا زانستىن شەرى ددان، بەروڤاژى زەلامىن ئولى
وتا نھو زور ژوانا دژى تومار و بەلاڤكرنا قەول و سەبەق و دوعايىن ئىزدىياتى نە..

بەلى ئەڤ دياردە روژ ب روژى يا لاواز دبىت و بنگەھىن لالش ب ھەمى تايىن خوفە
رولەكى مەزن ھەبويە ل ھشياركرنا خەلكى خو و نىشادانا دىنى ئىزدىيان بو ئولپىن دى.. بەلى
راگەھدنا بنگەھىن لالش تايبەتى گوڤارا لالش ۋەكو خەتيرەكى بو بو نەھىلانا قى دياردا
پاشقەماى، ھەروەسا وانا پروگرامى خواندنا پەروەردا ئىزدىياتى دناڤا پروگرامىن خاندنى دا
پىنگاڤەكا ھەرا پىروز بو، بو بەلاڤكرنا ھزرا ئىزدىياتى. ديسان بەلاڤكرنا چەند پەرتوكا يىن
تايبەت ب تىكستىن دىنى فە ۋەك: ((قەول و دوعا و بەيت و قەسىدە)) پىنگاڤەكا باشبوو بو
نقىسىنا تىكستىن زارەكى يىن دىنى.

قەولى سلاڤىن جەبىرا^(۱)

ئەڤ دىنايە ((چار علمە)) و جار قورنەتە بەدشى من بومە نازل كرن

((علم)) و ((بەرات)) و ((مشور)) و ((خەتە)) سلتان ئىزى مە بەرنا دەتە

* * *

(۱) چەند تىكستىن پىروز يىن ئولا ئىزدىيان، شمو قاسم دنانى، بەرگى دووى، لاپەرى ۳۳۱.

بهلی نه بتنی گوتیه قهول و سهبهقا بخوینن گوت چوار علمه، دیسان داکوکی
نقیسینی ((خهتی)) و رهئی وهرگرتنی کریه...

قهولی مهرسوما جه بییره^(۱)

قانون نهساسا عهردایه

عهزمان راوهستا بوو ب دوعایه

روژ و ههیف تیدا خویایه

* * *

ههر هوسا نییزی دبیژن عهسمان ب دوعا یا راوهستایه..

قهولی دورا^(۲)

سور ب سهرانسه ره

ههر یا گهره و گروفره

تژی ئاف و ئاخ و ئاگر و بهره

* * *

بهلی نییزیاتی زی دیار کریه (عهرد) ل زفرینی دایه و نا راوهستیت و عهردی خره
کو دهمهکی زانا دگوت عهردی کروی یه.

قهولی دورا^(۳)

ل وی نهبو ب ئیک جار

دورا سور یا مالداره

ئاف و ئاخ و بای و ئاگر دسپاره

* * *

ئاف و ئاخ و بای و ئاگر

دورا سور یا ب خهرزه ژ باکره

(۱) ژیدهری بهری، بهرگی دووی، پهری ۲۷.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا نییزیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، لاپهری ۱۵۳.

(۳) چهند تکستین پیروز یین ئولا نییزیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، لاپهری ۱۵۴.

چهندي موخلق پي ب خاتره

★ ★ ★

قهولي دورا ژ قهولپن زور گرنگه دبواري زانستي دا، كو چاوانيا پهيدا بونا كهوني
به حس دكهت و ل سه به قين سهري ديار كر پيك هاتا كهوني، زانا قه دگيرن پيك هاتين وي
(ثاف و ئاخ و باي و ئاگر) و هه ژي گوتنی يه (زاردهشتي) ژي هه مان بوچون هه نه.

قهولي قهنديلا^(۱)

ژ قهولي شيخ فخری زهرگونه
پرس بکهن ژ مهلكي بهيرونه
گهلو چاوا عه زمان راوهستا بوو بي ستونه

★ ★ ★

مهلك فخرهدين وا دكره رايه
ئهوي و ههر چار براييه
فيكرا دكهن تهبايه
دگوت عه زمان راوهستا بوو ب دوعاييه

★ ★ ★

قهولي عهرد و عهسمان^(۲)

ب قودهرتا پادشايي مني بهيرونه
بپرسن خهلقی هونه
گهلو نهف عه زمان چاوا راواستايه بي ستونه

★ ★ ★

مهلكا جه اوب دايه
شه هده ب خو پادشايه
ستونا عه زمان پي وهستا بوو دوعاييه

★ ★ ★

(۱) چهندي تگستين پيروز بين نولا نيزيديان، بهرگي نيكي، ژيدهری بهری، لاپهري ۴۴۲.

(۲) ژيدهری بهری لاپهري ۳۶۱.

قهولئ شېخادی شیخی شارا^(۱)

خوزی من زانیبا عهسلئ ستیرا چی یه

ژ قودرہتا نیلاھی یه

رکنئ وان ل سہر چی سہکنی یه

* * *

رکنئ وان ((نائفہ))

مہلک راوہستا ہاتہ ہنداۓ

ژ قودرہتی ژیت وهریت خونافہ

* * *

قهولئ شیخ مہندو گیلا^(۲)

شیخ مہند گو ئەزی بمہ نہخوشہکی گرانہ

ئەزی بیئمہ بن سییا دارانہ

ئەز بیژمہ رەزقانی میر ئەزی نہخوشم ومن سیفہسور دەرمانہ

* * *

((سیفا سور)) دنانین

ل سہر دلئ شیخ مہندی فہخرا دانین

شیخ مہندی فہخرا چاقئ خوہ ب سیفا سور ہیلانین

* * *

زیدہباری ((سیفا سور)) وہکو ہیمایی عہسقی ل تور و ئەدہبیین جیہانی ہاتیہ

بکارئینان، لایئ زانستی فہ خویا بویہ سیف بگشتی تایبہتی یا سور دەرمانہ یان زورا

ساخلمہ..

قهولئ ہزار و ئیک نائف^(۳)

(۱) چہند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بہرگی ئیکی، ژیدہری بہری، لاپہری ۱۳۵.

(۲) ژیدہری بہری، لاپہری ۲۲۳.

(۳) گوڤارا لالش، ژمارہ (۱۰) لاپہری ۱۳۶.

په دشاين من يي بيړي يه

خوزي من زانييه

كا ((گا)) مه ستره يان ((ماسي)) يه

★ ★ ★

شروتا من ژفي يه

تهفتيشا من ژ في جهوايي يه

((ماسي)) سي جارا مه ستره ژ ((گييه))^(۱)

★ ★ ★

قهولي گاي و ماسي^(۲)

فه خرو توي خاسي

تو بخالقي خو كه ي و لباسي

كا ((گاي)) مه زنتره يان ((ماسي))

★ ★ ★

په دشي مني نه كبه ره

سهر پشستا ((ماسي)) ههفتي پهر ي كه سكي كه به را

په ره كي ((گاي)) وي ل سهره

★ ★ ★

ههر چوار سه به قين چوي نيشا مه ددهن گو دونيا سي بههرا وي نأفه و نهفه لايي

زانستي فه إسبات بويه.. ههژي گوتني يه مهره م ب ((ماسي)) نانكو نأف و ((گا)) نانكو دييم..

قهولي جمجمي سلگان^(۳)

(۱) د. خليل جندي.. د پهرتوكا پهرن ژ نه دهبی دینی نيزديان، لاپهري ۱۲۷ دبيژت: مهره م ژ ((گاي و

ماسي)) بو پيروزي نه نهك نأف و هشكاتي، بهل من پسيارا چهندين كه سين شارهزا دنيزدياتيي

ده گوتن گاي و ماسي مهره م نهر و نأفه.

(۲) چهند تكستين پيروز يين نولا نيزديان، بهرگي نيكي، ژيدهري بهري، لاپهري ۴۱۴.

(۳) چهند تكستين پيروز يين نولا نيزديان، بهرگي نيكي، ژيدهري بهري، لاپهري ۶۴.

سهر دببئزيتي يا نهبي عيسا

د ببزمه ته جهوابا ب راستي

ب وي كه م ئي عهد و عهسمان پاراستي

ئولا من ((گاي)) بو من په رستي

* * *

چو نه ما من بو ((گاي)) نه كړي

من قهسرا زيړي ژيړا ئاڤا كړي

من تهزي مه حفور ل بن جيي وي راخسكړي

* * *

زه بيني ب من رادگه هي يه

به ني ئادمو چو مه فه ريا ته نه ماي يه

هلو هانا خو ب گه هينه وي ((گاي)) يه

* * *

سهره راي دوراتيا گه لين روژه هلاتا ناسيا تاي به تي (هند) ئانكو مله تين (گا) په ريس

كو تا نهو هه مان ئول ماینه، لي به ري سه دا سالا ئيزدياتي دانه ري فان قهولا زاني يه كو

خه لكه ك هه يه ((گا)) په ريسه ..

قهولي نادر^(۱)

ته ختي مه لكی سه مه ده

به حرك و دور مه و چ دده

يهك ئاگره و يهك چه مه ده

* * *

(۱) گوڤارا لالش، ژماره ۲۳، لاپهري ۱۷۳، بو پتر پيزانينا بنيره قهوله گاي و وماسيي ((تكستين

پيروز))، لاپهري ۴۱۸، بهرگي ئيكي، شيخ فه خري ئاديا گوت: دلي من بو فان بانيا په رجفتن

ناڤ چاڤي حوتي به حر ههفتن

مهوجا ددهن و ب قودره تي ليك نه و كه تن

قهولئ مشتاقئ سئ بورم: ^(۱)

ژ وان نهبن بهیان ل بهتەر

نهکهن شولین بی ((هزر))

بو میړئ چاکه ئهدهب و ((ناقل))

* * *

((ناقل)) هیدایهته

هنجی میړئ ب تهربیهته

ئهو ل پهدهشئ خو یئ ب عزهته

* * *

ههر دوو سهبهقه بهرئ مروقی دهنه پهروهدا باش و هزرئ و عهقلئ، کو عهقل و هزر
ماکا زانستی نه.

قهولئ چار شه مبی ^(۲)

تاووس مهلك یئ ریبهره یئ سهروهره

ئهو مهلهکی ههر و ههره

ئهو دزانت ل قئ دنیا یئ چهنده قهدهر ((ناخ و ئاف و بای و ئاگره))

* * *

قهولئ شیخ و بهکر ^(۳)

پهدهشئ منئ جهباره

ژ دورئ ئافراند بوو چاره

ناخ و ئاف و بای و ئاگره

* * *

قهولئ ئافراندنا دوونیا یئ ^(۴)

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکئ، ژیدهرئ بهرئ، لاپهرئ ۳۷۳.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکئ، ژیدهرئ بهرئ، لاپهرئ ۳۶۹.

(۳) ژیدهرئ بهرئ لاپهرئ ۲۰۲.

(۴) ژیدهرئ بهرئ لاپهرئ ۳۸۱.

خودافه ندى مه رحمانى

چار قسمه ل رويى دنى داني

يهك ئافه، يهك بايه

يهك ئاخه، يهك زى ئاگره

قالبى ئادهم زى نژانى

ديسان ههرسى سه به قين بوري داکوکی هاتيه کرن ئەف دونيايه ژ چار (مادا) پیک هاتيه
ئهوژی: ئاخ، ئاف، با و ئاگره.

ههروهسا مروفا زى زى هاتيه دروستکرن ئهوژی (ئدم) پیغه مبهره...

قهولى شيخ ئاقوب^(۱)

شيخ ژ ئاقوب دپرسیه

توب حسنی کهی توب جنسی یه

به مهلکی بیړیا دی راستی بو من بیژری یه

نیفه کا فی دنی ل کو دبیه

★ ★ ★

ئاقوب دبیزتی یا سهیدا

من زور دیتن یی ب دلیل

تیهنه ب سدیق و سهبیل

نیفه کا فی دنی قودس و خلیل

بهلی زاناین په یوه نندیدار نه خاسمه جغرافی دیار کریه دهفهره (اردن - فلسطین)
دبیه سه نته ری فی کنیاتا ئەم لسه ر ئانکو عهردی.

قهولى به دیلا سنهت کاملا^(۲)

که ره م و رونا هیا ل روژ دا

وان ژ تاریی خه بهردا

(۱) چهند تکستین پیروزیین ئولا ئیزیدیان... بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری لاپهری ۲۸۸.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، لاپهری ۵۵.

ٺهوان نهزانی (علمی خودی) مفعهته ل سهر چقاس دهردا

★ ★ ★

ٺهوان (سیرکهر) نا چهبین

چهندی دهینه خوه و دلهزینن

روژا بابهکی ژ تهلی گران ٺهو دشونده دمینن

★ ★ ★

ٺهوان سیرکهر چ نیشانه

کهره م و روناها روژانه

ٺهوان ژ تاریخی خه بهردانه

ل سهدی سیزدی به دیلا نه ه سهدی علمی خودی دانانه سهر ری بیانه

★ ★ ★

قهولی هه سهدی ٺال تهوری^(۱)

پیرو هه که تو نهی دلداری

و ته نه ((علمه کی)) خو سپاری

وهیه وه کی ل ٺاخره تی گورا تو خواری

★ ★ ★

دبیژمه وه شیخان و پیر

هون ((دعلیم)) بن و دلگیر

دا ل ٺاخره تی بیژنه وه هه ی پیر

★ ★ ★

قهولی هه ری به ری گو بوو^(۲)

(۱) چهند تکستین پیروز بین ٺولا ٺیزیدیان، بهرگی ٺیکی، ژیدهری بهری، لاپهری ۱۶.

(۲) ژیدهری بهری لاپهری ۲۵.

عاشقا ره دابو جهوابه

پهدشایی من چۆ بو نافه

دور مهوجی و بووه نافه

* * *

دور مهوجی و هه ججی

بووه به حر و مهوجی

پهدشایی من نورو بو، ب حومکی خود فهرجی

* * *

به حری کف دانه

ژی چوبو دوخانه

پهدشایی من نژیارکر، عهد و عهدمانه

* * *

به حری کف رهفی

پهدشایی من ژی چیکرن عهد و عهدمان و زهفی

ئهویه وهک پهدشایی من پی دهفی

* * *

به حری کف داگشته

پهدشایی من فکری ل بهرو پشته

پهدشایی من ژی نژیارکر دوزه و بوهشته

* * *

قهولی ((ههسه دی)) داکوکی ل زهلامین نولی شیخ و پیرا دکهت گرنگیی ب علمی

بدن و دیسان قهولی ((ههری بهری)) دکهته بهحسی دروستکرن و چیکرنا فی کهونی و

بههشت و جههنه می و لسهر بنیاتیین زانستی..

میرحازم میرتہ حسین بہگ و قہوال بہہزاد و پیشیمام

حفت

شیرهت و راسپارده

... کەسێ باش کوهداریا تیکست و قهولین ئیزیدیا بکەت یان بخوینت و تەماشە بکەت
دی زانت قی ئولی چەند گرنکی یا دایە پرسین جودا جودا، دەرگەه نەماینە نەقوتای، پرس
نەماینە بی بەرسف ژوانا:

- ۱- جەلوه.
- ۲- دایک و باب.
- ۳- میهقان.
- ۴- ههفال.
- ۵- صهبر.
- ۶- جیران.
- ۷- گوتنا خوش.
- ۸- دابه شکرنا میراتی.
- ۹- خوارنا حهلال.
- ۱۰- بازارگانی.
- ۱۱- بی بهختی.
- ۱۲- مالی دهولهتی.
- ۱۳- کونترولا نهفسی.
- ۱۴- زمان.
- ۱۵- شهرم.
- ۱۶- غهیبهت.
- ۱۷- زنا.
- ۱۸- دهرهو.
- ۱۹- دزی.
- ۲۰- بهرتیل.

- ۲۱- سهلهف.
- ۲۲- خو كوشتن.
- ۲۳- مهى.
- ۲۴- ژن ئينان.
- ۲۵- شويكرن.
- ۲۶- بى ژن.
- ۲۷- بهردانا ژنى.
- ۲۸- هيتيم و سيوى
- ۲۹- ژنا دووى.
- ۳۰- خو مهزنكرن.
- ۳۱- گوتننن مهزنا.
- ۳۲- شهرفهدين ومهدى.
- ۳۳- هورى.
- ۳۴- تفاق.
- ۳۵- پاقرى و شوشتن.

۱- ((جهلوه))

قهولى جهلوى^(۱)

مهلك شيخسن خودانى جهلوى كهملى

شەش سالا دمغارى دا شوغلى

حهتا جهلوا مه پى دخهملى

★ ★ ★

شەش سالا چله گرت

(۱) چەند تەكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگى دووى، ژيدهرى بهرى، پهرى ۸۸.

ئيزيديانى ل بهر روناھيا قهول و سه به قا

هەر سال شهوقا تاووس مهلك رادوست

ههتا ژیرا هات کلیم و تهریقته کلیم دخوست

* * *

شیخسن بابی قهومی خو دکهته ریزی

ئهون قهومی سلتانی منی ئیزی

من ژوهره ئانی جهلوه بتهمیزی

* * *

بهری جهلوه شهش فهسل بون

ههر شهش ب نافی تاوس مهلك بون

پشتی هندهك سالا چار لی زیده بون

ههر چار ب نافی شیشمس وشیح فخر و

شیخسن و شیخادی بون

* * *

قهولی جهلوی یهکه ژ گرنترین قهولین ئیزدیان، چونکه هه بون و نه بونا پهرتوکهك
پیروزیا ئولی ئیزدیان یا بویه جهی بگره و فهکیشا خه لکهکی، ئایا چ پهرتوک هه نه یان نه
ههکه ههبت نافی وی چی یه و ل کیده ری یه کی نقیسیایه.

قهولی جهلوی خویا دکهت کو بهلی ئیزیدی خودان پهرتوکن و پهرتوکا وان بنافی
(جهلوه)) یه... لی دروستی خویا نه کریه کی ئەف پهرتوکه دانایه ژ بلی چار فهصلا کو
شیشمس و شیخ فهخر و شیخسن و شیخادی داناینه و زیده کرینه لسهر شهش فهصلا.

قهوال بهزاد سلیمان سهروکی قهوالا وئەندامی جقاتا روحانی

٢- ((دایک و باب))

ئولا ئیزیدیاتی مینا ئولین دی گرنگیه کا ئیکجار مهزن ب خزمهتا دای بابا دایه، ب پلهکی یهک ژ روکنین فی ئولی هاتیه قهلهم دان و تاعهت و گوهداری کرنا وان ب تاعهتا خودی حساب کریه، و بهروفازی ههکه دلی وان خوش نهکهی بشکینی ریژی لی نهگری طاعهتی مروفی نک خودا چی نائینت.. وهک سهبهقین خاری

قهولی دایک و بابا^(١)

فروارهک هاتیه ژ ئەسمانا

ری و رسم و حهد و سهد بومه دانا

ئیک ژوان، وهسیهتا دایک و بابانه

دبیژمه وه نهکن ژبیر

خهلکی عیرفی زانایی ژیر

(١) چهند تکستین پیروز بین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، پهری ٤٣٥، ٤٣٦، ٤٣٧.

بیی دایک و بابا مه‌که‌ن ته‌کبیر

* * *

باب ل عه‌ردا هوستایه

مال ب وی راوه‌ستایه

تاعه‌تا وی ژ تاعه‌تا خودایه

* * *

هه‌که دلی دایی خوش نه‌که‌ی

ودلی بابی شاد نه‌که‌ی

فایده ناکه‌ت سه‌د سالی عه‌باده‌تی بکه‌ی.

۳- ((میه‌شان))

قه‌ولی مه‌رسوما جه‌بییره^(۱)

هون لقی دنی د هشیاربن

بو قه‌دری میه‌شان و غه‌ریبا دکاربن

دا روژا ناخره‌تی ل به‌ر په‌دشیایی خو زاربن

* * *

سه‌به‌ق هوشداریی دده‌ت ل ریژگرتنا میه‌شانی تایبه‌تی که‌سین غه‌ریب و بیانی کو ریژی

میه‌شان بکرت دا روژا ناخره‌تی یی سهر بلند بیت.

۴- ((هه‌قال))

قه‌ولی هه‌سه‌دی ئال ته‌وه‌ری^(۲)

مه‌برایه‌ک دقیت ل گه‌ل خو برا که‌ین

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا نیژیدیان، به‌رگی دووی، ژیدهری به‌ری، په‌ری ۳۶.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا نیژیدیان، به‌رگی دووی، ژیدهری به‌ری، په‌ری ۱۸-۱۹.

ژ دل بخورا ته با كهين

ب خوشی بخورا شاكهين

ههیی و نهیی فیكرا داكهين

* * *

ههكه برای ته ژ موقبله

نهی لسهر جوابا عهوله

ب تهرا نهی سوتی دله

ههكه نهو دهستا ژته نههیله

تو دهستا ژئ بهیله

* * *

نانكو ههفال وهكى براييه و پتر فیت، وهفادار بیت خوشی و نهخوشیا دگهلیك بن و ههكه ههفالی رۆژهکی بت یان یی بهرژهوهندیا خو بت ههر زوكا دهستا ژئ بهرده.

۵- ((صهبر))

قهولی مشتاقی سی بورم^(۱)

سهبر بو میرا نهركانهكه چی یه

ترس سلامهتایا ری یه

ناسبون چرایی نهقلی یه

* * *

نانكو بهین فرهی ستونهكا گرنگا فی ئولی یه، سهبر ژ باوهریی یه، دیسان ترس ژئ بهری مروقی ژئاریشا دور دكهت ههروهسا ناسبونا خهلكی ریکا مروقی رون دكهت، دیسان دچهند سهفین خاری دا خویا دبیت، نهو كهسی بی صهبر ههری شهپرزه و ری هندایه.

(۱) چهند تكستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، پهری ۲۷۰.

نیزدیاتی ل بهر رونهیا قهول و سهبهقا

قهولئ صهبرى^(۱)

ل با خودئ خاتر بو خودان صهبره

هنجى كهسى ههر يئ ب لهزه وبئ صهبره

ل بهروندا بو رئ دهربو خهبره

* * *

هه مو عه مه ئئ وان ب خيره

هنجى ههرئ ب سه بر و شكيره

ئه و ههر يئ ته نايه قه دا و به لا يئ ستيره

۶- ((جيران))

قهولئ مه رسوما جه بي ره^(۲)

ل جينارئ خو يئ شيار به

ل خوشى و شايا وى يئ ديار به

ل ملكئ عه ردئ يئ شفا به

نانكو ئيزيدياتى د بيژيته ئاليگرين خو ريژئ ل جيرانئ خو بگره ل خوشى و شاديا
دا پشكدار به دگه لدا..

۷- ((گوتنا خوش))

قهولئ مه رسوما جه بي ره^(۳)

په يفا خوش عيباده ته

زمانئ شرين خوش خلمه ته

هاريكارى بخو غيره ته

(۱) چهند تكستين پيروز يئن ئولا ئيزيديان، بهرگئ دووى، ژيدهرئ بهرئ، پهري ۱۶۹.

(۲) چهند تكستين پيرويئن ئولا ئيزيديان... بهرگئ دووى شمو قاسم دنانى پهري ۴۲.

(۳) چهند تكستين پيروز يئن ئولا ئيزيديان، بهرگئ دووى، ژيدهرئ بهرئ، پهري ۳۵.

هه مان سه به قه ئولى ئىسلامى دا وهكو گوتنا ((محمد)) ع هاتيه ((الكلمة الطيبة صدقة))، بهلى دئيزيدياتي ده هاتيه كو گوتنا خوش عيبادهته، هنده گوتنا خوش يا گرنگه ژلايى خودا...

۸- ((دابەشكرنا ميراتى))

قهولى شيخ سرى^(۱)

نه گهر هات مير مري

مالى خرى نه ده كورى

ژ كه ج و دايى ژى نه برى

۹- ((خوارنا حه لال))

قهولى مه رسوما جه بي ره^(۲)

هنجى تهير و ته واله و فكايه

شيري وان حه لاله و بي خه تايه

گوشتي وان حه لاله هه كه ب ده ستورى خودايه

* * *

بي نافكرنا حيوانى سه به قه خويادكه ت تشتي ناقى خودا لسهر هاته گوتنى بي حه لاله تايه تي ده مى فه كوشتنى و خوارنى.

۱۰- ((بازرگاني))

قهولى مه رسوما جه بي ره^(۳)

(۱) شيخ فخرى اديا. مالا ئيزديان ل ئولدن بورك، گهورين ژلاتيني: صالح جاسم. لاپهري ۱۷۴، بو پتر پيزانين بني ره گو قارا لالش ۳۵، لاپهري ۱۱۷، و پهرتوكا چهند تكستين پيروز يا شمو قاسم دناني، بهرگى دوو، لاپهري ۳۰.

(۲) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزديان، بهرگى دووى، ژيدهري بهري، پهري ۳۷.

(۳) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزديان، بهرگى دووى، ژيدهري بهري، پهري ۳۶.

ههکه بازرگان ژ بازرگانیی دئی یه

و گول و عه مهلی وی ل پی یه

روژا ناخرهتی نهو خوشتقیی خودی یه

* * *

ههکه بازرگان دئیته ماله

ههکه ژیک فهنه دان حه رام و حه لاله

بازرگانیا وی ژ بنیات دا یا بهتاله

* * *

ديسان سه بهق هوشداريي دهن كو پيدفي يه بازرگان بمروهت بن حهلال خور بن
غشي نهكته، خودان متايي پاقرتبت و بازرگانيا مالي حه رام نهكته داکو يي سهرفه رازبت
جهم خودايي خو.

۱۱- ((بي بهختي))

قهولي ههسه دي تال تهوهری^(۱)

هون بوختانيي مهكهن بران

دلي خو صافي بکهن ژ غه دران

زور في دنيايي چون ب گونه هيئن گران

* * *

سه بهقه هوشداريي ددهت ژ غه دري بي بهختي، كهسي باوهری دا مروفي، مروفا پشتر
غه دري لي بکهت گوتنيي بي بنه ما بدهته پال وی، بهلي بي بهختي ژ گونه هيئن مهزن ل قه له م
دايه...

۱۲- ((مالي دهوله تي))

قهولي هه فساری^(۱)

(۱) چند تکستين پيروزيين نولا ئيزيديان... بهرگي دووي ژيدهری بهری پهری ۱۴.

دبیژمه وه خودانیڼ ماشا

ب نهپهنی هوون مهکهن شاشا

روژهکی دی خونته دیوانی پهدشا

* * *

قهولی سلاقیټ مهلکی کهریم^(۲)

هنجی نهفسا وی یه خواره

وماشی میری خو ب جهلالی نه دخواره

ژ شهرمیرا یی جهلاله

* * *

هنجی ب جهرامی بخوت ماشه

ل دیوانا جنديا نهوی حاشا

سلتان نیزی دی وی هاقیته پاشه

* * *

قهولی شیری راستیی^(۳)

رما راستیی پالکه

پیش خوفه پافیژ بهرخوفه کالکه

ههکه توی ماشخوری ماشی میری خول خو جهلال که

* * *

(۱) چهند تکستین پیروز یین نولا نیزیدیان، بهرگی نیکی، ژیدهری بهری، پهری ۳۰۶.

(۲) ژیدهری بهری، پهری ۳۲۳.

(۳) چهند تکستین پیروز یین نولا نیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۵۷.

ئانكو نهك بتنى مالى كهسا حهرامه، بهلكى مالى دهولهتى و دهزگههين وى هيش
حهرام تره ههر كهسى معاش خوربيت دقيت وى معاشى حهلال بكهت، ئانكو بدروستى
ئهركىن خو جى به جى بكهت ريزى ل خهلكى بگرت و گهندهلىي نهكهت.

۱۳- ((كونترول نهفسى))

ديسان ئيزدياتيى گرنگيهكا مهزن يا دايه نهفسى كو پيدفى يه مروڤ كونترول لسهر
نهفسا خو شهواتين خو بكهت و پتر ژقهولهكى داكوكى ل سهر هاتيه كرن..

ههردهما مروڤى كونترول نهفسا خو نهكر دى ههر تشتهكى ژ دهست دهت.

قهولى نهبابكرى ئومهرا^(۱)

نهگهر ته بؤر^(۲) نهبهسته

ولغاف و ههفسار چون ژ دهسته

ئهو شغلى ((نهفسىبو))

خولكى خودانى ل ئاخرهتى پى د شكهسته

★ ★ ★

قهولى ئاخرهتى^(۲)

وهكى ته بور نهه بهسته

لغاف و ههفسار چون ژ دهسته

بورى وى ل ههمى ميڤرگا دكر قهسته

ئهو شولى نهفسى بوو رهنگى

(۱) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگى ئيكي، ژيدهرى بهرى، پهري ۹۴.

(۲) بؤر ل قيڤره رامانا نهفسى ددهت.

(۳) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگى ئيكي، ژيدهرى بهرى، پهري ۴۲۸.

خودانی ژ بهر شکسته

* * *

قهولی مشتاقی سی بۆرم^(۱)

تو بوری خو (لغاف) که

رییا راست بهرچاف بکه

هه ره دهستی خو سلاق بکه

* * *

قهولی نهفسی^(۲)

هون هه دهکی دنیقه کا خودا دهینن

خو ژ تهمایا مالی دنی را نه شکینن

(نهفسا) کوبار خو ژی بدورینن

۱۴- ((زمان))

دیشان مینا نهفسی ئیزدیاتی گرنگیه کا باش یا دایه زمانی و زور جارا زمان و نهفس
بوینه جوت، ئانکو کونترولا وان ب هه فرابویه و کونترولا زمانی هه مبهر خیرا چله گرایه.

قهولی ئاخهتی^(۳)

هنجی حوکم کر ل زمانی

وی بوری یه ل بهر رهحمانی

وهکی چل چله و مجاده هالانی

* * *

هنجی حوکم کر ل زمانی خوهیه

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، بهری ۲۶۹.

(۲) ژیدهری بهری، بهری ۳۰۱-۳۰۰.

(۳) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، بهری ۴۲۲-۴۲۳-۴۲۴-۴۲۸.

بزانن ب ووزن دهنگ بکەيه
نه چهوجهی چل چله و مجادهيه

★ ★ ★

هه‌ی زمانو یی سوتنی
خه‌به‌ره‌ک وا هه‌ی نه‌یا گوتنی
دی بوچی داهرکه‌یه رویی دنی

★ ★ ★

دلو نه‌ز ده‌لاله
هه‌تا ژباته نه خولقت و نیته پالم
نه‌ز په‌رچومه‌کی کهر و لاله

۱۵- ((شهرم و حه‌یا))

بوی جفاکه‌ک سهرخو جامیر هه‌بونا ریزگرتنی، ئیزدیاتی گرنگی دایه شهرمی و دیار
گریه ههر ده‌ما شهرم نه‌ما دی جفاک سهربه‌ردای بیت وه‌کی:

قه‌ولی ئاخه‌رتی^(۱)

وه‌کی حه‌یا ژ حوسنی ده‌ربی

وه‌کی ره‌زه‌کی بی به‌ربی

تژی گای و کهر بی

خودان ل ئاخه‌رتی بی مه‌فه‌ر بی

★ ★ ★

۱۶- ((غه‌یه‌ت))

قه‌ولی مشتاقی سی بورم^(۲)

مه ئیک دفتی یی ب ریز بی

گرانه‌کی دل پاریز بی

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، به‌رگی ئیکی، ژیده‌ری به‌ری، په‌ری ۴۲۸.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، به‌رگی ئیکی، ژیده‌ری به‌ری، په‌ری ۲۷۲.

نه ژوان يي خه بهر فه گوهيز بي

* * *

قهولي ئاخره تي^(۱)

هه ي زمانو يي ستوني

خه بهر هك وا هه ي نه يا گوتني

دي بوچي دا هر كه يه رويي دني

* * *

قهولي مشتاق ي سي بورم^(۲)

ل خه بهرا نه د جاسوس بن

ل ديواني نه وه كي كابوس بن

دا ل ديوانا مي را ئي ب ناموس بن

* * *

مه گه ري ن ل پشت ديوارا

گوهي خو نه دهنه په يقين جينارا

دا ل ئاخره تي ل گوهي وه نه فوتن بزمارا

۱۷- ((زنا))

قهولي چي سبه يه ك زييت تاريه^(۳)

نه و بهني ئاده مي (زني) كاره

ب شه ق ي و روژي يي گونه هكاره

(۱) ئيزدياتي وانه بو فوتابيي نيزديان، ريزا شه شي ئاماده ي، سالا ۲۰۰۴، پهري ۲۴.

(۲) چهند تكستين پيروز يين ئولا نيزديان، بهرگي ئيكي، ژيدهري بهري، پهري ۲۷۲.

(۳) چهند تكستين پيروز يين ئولا نيزديان، بهرگي ئيكي، ژيدهري بهري، پهري ۱۸۵-۱۸۶.

ئيزدياتي ل بهر رونا هيا قهول و سه به قا

لی ئامن نه به یی شه رمزاره

* * *

((زنی کار و کفار)) ههردوو بوختانه

ل دونیایی به لانه

ل ناخرهتی دهندانه

* * *

دیاره زنا دئیزدیاتی دا ژ کونه هیین مهزنه، لهوما ژی مللی (زنیکاری و کافری) داینه جوت و هوشداریا خه لکی دکهن لی پشت راست نه بن بی به ختن..

۱۸- ((دره))

قهولی ئیمان ب چی نیشانه^(۱)

دهرهوین یی بهتاله

یی بی قیمه ته ل با هه فاله

یی چروکا ل با ئیختیاره

* * *

قهولی مه رسوما باری^(۲)

هات مه رسوما غه فاری

دهروهی نه که چو جاری

ژ بهر غه زه به جه باری

* * *

ئانکو دهرهوی نه که، خودا دهرهوینی جهزا دکهت و دناق هه فاله دا دهرهوینی بی بهایه.

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۴۶.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۶۱.

قهولئ مەرسوما جە بییره^(۱)

یئ مالی خەلکئ دزی یئ بی ناموسه

یئ ل دیوان و مەجلسا وهك جاسوسه

ههقی وان ل دنی و ئاخرهتی جزا و حەبسه

ئانکو ئیزیدیاتی دته خو یاكرن كو هەر كهسی دزیی بكهت ژ بلی كو جهم خودی یئ
شەرمەزارە پیدقی یە سەردنیایی بهیته سزادان زیندانكرن و جزاكرن.

۲۰- ((بهرتیل))

قهولئ نیمان ب چی نیشانه^(۲)

بهرتیلئ نهخوه ئەف دەرە وارە

دەرەوئ نهكه ئەو ژ تەرە بارە

دوژەخەك ههیه یا ب دوپشك و مارە

* * *

سەبەقه ب جوانی نهك بتنی دبیزت بهرتیلئ نهخو بهلکی دا کوکیئ ل مروقی دکهت
درهوا ژی نهکت و چاره‌نقیسی وان کهسا سزایی وان دوژەخە.

۲۱- ((سهلهفا))

قهولئ مەرسوما جەبییره^(۳)

قهارارا میرا وها گوتیه

خودانی سهلهفی و ریبایی هەری سوتیه

(۱) چەند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۴۳.

(۲) چەند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۴۸.

(۳) چەند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۳۷.

..... ئیزیدیانی ل بهر روناھیا قەول و سەبەقا

حوکمی وان دوزهخه و دهفین مارا و گا حوتیه

★ ★ ★

بهلی ئیزیدیاتی مینا ئولین دهفهری سهلهف ب کارین خراب و حهرام ل قهلهم دایه و
حکمی وی جههنه مه.

۲۲- ((خوگشتن)) و گوشتن

قهولی مهرسوما جهبیره^(۱)

نهوی خو بکوژت چ عه جیبه

ل ناف مروفا کریاره کا غه ریبه

وی بو خو دوژه کره نه سیبه

★ ★ ★

گوشتن به لایه کا مهزنه

جزایی وی حبسه ل ناخرهتی سوتنه

چوو جارا ناکه فنه سهر رییا مؤمنه

★ ★ ★

ئیزیدیاتی گرنگیه کا مهزن دایه که سین خو دکوژن یان خه لکه کی دکوژن و حکمی وان
دیار کریه کو بارا وان جههنه مه و یی خه لکی بکوژن دقیت بهیته زیندان کرن ئانکو
نه گوتیه بهیته گوشتن..

۲۳- ((مهی))

قهولی پشت پهردا^(۲)

که سه کی فهخوه ژ مهیا زه لاله

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۴۰.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۱۹۲.

ب دل یا شرینه ب زار یا تاله
نهسل و دینده ئەف چهنده یا بهتاله
ههیدی مالا من، مالا من تو مالا من

★ ★ ★

ئانکو مهی ئولێ ئیزیدیا دا یا چهرامه، سههرهراي یا خوشه لی لایێ شه‌رعی فه یا
چه‌رامه...

٢٤- ((ژن ئینان))^(١)

ژیگ فه‌کرن چه‌لال و چه‌رامه
چه‌رام کرن ژن مام و ژن خاله
مهت و خالهت و مه‌رسوما خودی ته‌عاله

★ ★ ★

بی‌ت نی‌زیکن خال و مامه
ژنی‌ت زاروکی‌ن وان نه‌وژی چه‌رامه
ئه‌ف چه‌د و سه‌د هه‌قه‌کی ته‌مامه

★ ★ ★

دهیک و خوشک و ژنبرا ژی
شو به‌هتی زاروک و خواری
مه‌رسومی چه‌رامکریه نه‌وان ژی

★ ★ ★

شیخ و پیر ری‌به‌رین ته‌ریقه‌ته
بو مریدا چه‌رفه‌کا ب تاقه‌ته

(١) چه‌ند تکستی‌ن پی‌روز بی‌ن ئولا ئیزیدیان، به‌رگی دووی، ژیدهری به‌ری، په‌ری ٣٢-٣٣.

نی‌زدیاتی ل به‌رونه‌یا قه‌ول و سه‌به‌قا

بو مریدا کیرناین قهت و قهته

★ ★ ★

شیخ و پیر و مرید حهد و سده

ههر نیک ژوان ههیه حهرقییت وان ب خهته

زهواج دناق واندا حهرامه دیانهتین دی ژی سهرده

★ ★ ★

هوسانی فی ئولی ب دیر و دریژی بهرچاڤ کرینه کانی چ حهلاله و چ حهرامه دیواری
ژن ئینانی دا.. دیاره نهک تنی دیارکرنا وان کهسایه کو نابیت زهواج ناقبهرا واندا بهیته کرن
بهلکی نهساسهک زانستی بو ههیه کو چهندی دوربن ژ لایی خوینی فه باشته..

۲۵- ((شویکرن))

قهولی مهرسوما جهبیره^(۱)

ههکه دوو دل بونه یهکه

جایزه توب خوازی ژ باب و دهیکه

ههکه ته عهمر ههژدهیه

بو ته حهقه و مارکه

★ ★ ★

ئانکو ههر دهما کور و کچ بون ههژده سالی مافی شوکرن و ژن ئینانی ههیه، و پیدفی
یه کچ ل دای بابا بهیته خاستن و ههکه نهدا تو دکاری ژ خورا ببهی ئانکو پشتی خواستنی و
ههکه نهدا...

۲۶- ((بی ژن))

قهولی مهرسوما جهبیره^(۲)

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۳۰.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، پهری ۳۱.

بیژن هندهك دنازكن
ب عهمرئ خو د كچكن
دبئ زاروكن و د سقكن
وان حهق ههیه شووبكن

★ ★ ★

كهواته ههر دهما زهلامئ ژنكئ مر و ژن يا جحئل بت و تايبهت ههكه يا ببئ زاروك
بت مافئ شوكرنئ ههنه..

۲۷- ((بهردانا ژنئ))

قهولئ مهرسوما جهبیره^(۱)

وهكى ته كچهك ژ خورا خواهستی

ب شههیدهیا شیخئ جهلوی تهگرتی ب دهستی

و ببئ سوچ ته بهردا تو ب قانونئ شكهستی

★ ★ ★

ههر چهنده ژن بهردان حهرام نینه، لب بهردانا ژنئ ببئ سوچ و نهگهر جایز نینه و
دقیئت سزایی خو ببئ قانونی ل دنیاى بدهت...

۲۸- ((هیئتیم و سیوی))

قهولئ مهرسوما جهبیره^(۲)

عهمرئ دنئ ههر هندکه

نیختیم و سیویا خودان بکه

بههشتا فیردهوس حاسل بکه

★ ★ ★

(۱) چهند تکستین پیروز ببئ ئولا نیژیدیان، بهرگی دووی، ژیدهرئ بهرئ، پهرئ ۳۱.

(۲) چهند تکستین پیروزیبئ ئولا نیژیدیان... بهرگی دووی ژیدهرئ بهرئ پهرئ ۳۵.

نیژدیانی ل بهرروناهییا قهول و سه بهقا

بهرامبهر خودانکرنا هیټیم و سیویا سهبهقه دبیزت دی جهی ته بهحشەت بیت،
هوسانی ب دلوفانی ئەف ئوله تەماشە ی خودانکرنا کەسین یان زاروکین سه میان یا بی دای
باب دکەت.

۲۹- ((ژنا دووی))

قهولی مه رسوما جه بییره^(۱)

ههکه ته نینه دوندا و زهروه ته

حهقی ته ههیه یا دووی بینی ب مه عریفه ته

دا ل شونا ته رابیت خولقه ته

ئانکو ئیزدیاتی ئینانا ژنا دووی مه رجدار کریه، ئەوژی ههکه ته زاروک نه بن ئانکو
ئارمانج پی زیدهبونا مروفانه، نهک تیرکرنا غه ریزا سکسی یه..

۳۰- خومه زنگرن (کوباری)

قهولی هه فساری^(۲)

دبیزمه وه نه ژ کوباری

هون د حه لیم بن ب دلدار

ئه قه بو حه قیا هه فساری

هه زار ره حمه تی خودی ل دای و بابیت گوهداری

قهولی سلاقیت مه لکی که ریم^(۳)

نه یا ب زوره نه یاب زاره

(۱) ژیدهری بهری، بهری ۲۹.

(۲) چه ند تکستین پیروزیین ئولا ئیزیدیان... بهرگی ئیکی، کومکرنا شمو قاسم دنانی بهری ۲۰۷.

(۳) چه ند تکستین پیروزیین ئولا ئیزیدیان، ژیدهری بهری ۲۲۳.

تو ژ بلندی وهره خاره

ری ب راستی یا دیاره

* * *

قهولی عهرد و عهسمان^(۱)

ئهزم عهردی دهرویش

ل سهر من ههنه جوق و جمله ت و جیش

کهس ب کوباری ناحیته پیش

د فان ههرسی سه به قین بوری دا ل ههرسی قهولا دا خویا دبت کو ئیزیدیاتی

گرنگیه کا باش یا دایه خومه زنکرنی ئانکو خومه زنکرن ئیشه خودانی خو دکوژت کهسی ب
خومه زنکرنی ناحیته پیش..

نه کهس و نه گروپ و نه دهولت ب خو مه زنکرنی پیش ناکه فن به لکی دشکین.

۳۱- ((گوتنن مه زنا))

قهولی شهقه سه ری^(۲)

ئهز نه بینم کالی ب کهزی

و که چکا بان بان ببهزی

و حره متا دانگ و دامان رزی

* * *

ئهز نه بینم کالی ب عنوژ

صولا وی ب بشکوژ

حره متا بنقت ب روژ

(۱) چهند تکستین پیروزیین ئولا ئیزیدیان، ژیدهری بهری پهری ۳۶۲.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، پهری ۴۶۲-۴۶۷.

* * *

ئەز نەبىنم مېرى بتنى

ئەو بکەت زنى

ومېرى ل بن حکمى ژنى

* * *

ئەز نەبىنم کالى پانى بلند

و دەرويشى رند

وميهقانى مال ل گوند

هەكە بى عسل سوار بو

و سەر سيبهرا خودا خواربو

هەكە خودان و جاغ ل سەرى نەدەن ھاربو

* * *

كىژ نەوارە

بابە لىسك نەبھارە

قىرات نە دارە

* * *

ھوسانى ھەكە مروف بکەفیتە دناف تىكستين پىروز دى دەھا گوتنن پيشيان يان مەزنا

بىنت.

پرسىار ئەو ھەلۆ نھىنيا فى چەندى چى يە؟؟ ب دیتنا من پشتى ژمارەکا نەكیم یا

كوردین ئیزیدی بوینە مسلمان نەشیاینە خو ل ھەمى کارتیکرنین ئیزدیاتی قورتال بکەن

بەلکى ماينە بن کینجا وى و نەشیاینە بیژن ئەفە دینى ئیزدیایە لەوما بنافی کەلتوورى يان

گوتنن پيشيا يان مەزنا سەر دەرى گەلدا کرىه..

نەك ئەف چەند گوتنە بتنى بەرچافین مروفى دکەفن بەلکى چەندین گوتنن دى وەکو..

قهولئ موهرا ميړا^(۱)

ئيك لسهر زارى

ئيك لسهر زمانى

ئيك لسهر دلى

خودئ زى ناكهت هارى

* * *

قهولئ نادر^(۲)

ههكه تهنيتن چاره

رونئ ژ گوهداره

پادشا ب خو ژ ته منيكاره

* * *

قهولئ شهقه سهري^(۳)

ههى هيستري ژ عهسلئ كهري

دارهكى قونئ ئيكي سهري

ههردي زفري سهر عهسلئ بهري

* * *

ژ ملكا ناش

ژ بازيړا سمتراش

نهچه ديوانا بهروپاش

* * *

(۱) چهند تكستين پيروز بين نولا ئيزيديان، بهرگئ ئيكي، ژيدهرئ بهري، بهري ۱۹۵.

(۲) ژيدهرئ سهري، بهري ۲۳۵.

(۳) ژيدهرئ سهري، بهري ۲۳۵.

۳۲ - ((شەرفەدین ومەھدی وئاجوج ومەجوج))^(۱)

... وەگو مە دیار کری زور دەلیقادا کارتیکرن و وەك هەفی و نیزیکبونەك دناقبەرا گشت
ئولادا هەپە، زور جارا دى بىنى چىروكەكا هەفېشك ل ئەدەبى مللەتان دا ئىك هزرە بتنى
گوهرىنا نانا و دەمى يە، ژوان شەرفەدین ومەھدی يان عیسا و ئاجوج ماجوج.

قەولى قىامەتى^(۲)

ئەوى روژى پەدەشتى من دى ل حالى مە بەزە مسکینا پرسى
عیسا دى داهربت چتە مصرى، دى روونت سەر تەخت و کورسى ئەوى روژى
شەرفەدین دى بیتە (مەھدی) چل سالا مېھ ژ گورگی ناترسى.

* * *

ئیت وەكى عیسا ومەھدی هاتن چل سالیڭ خو کری

ئەف دنیا هات و رابو هری

ژ ئەو پاشى ئاجووج و ماجووج دى دا هری

* * *

۳۳ - ((هـۆرى))

قەولى خەرقە^(۳)

چل قیزیت بەحرى نە

هەر چل هۆرى نە

هەر چل نەدرى گانیا سپى نە

* * *

قەولى گىلا چار زمان^(۱)

(۱) بو پتر پىزانىنا بنیره: چەند تەكستىن پىروز يىن ئولا ئىزىدىيان... بەرگى ئىكى، ژىدەرى بەرى،

پەرى ۱۳۹، هەروەسا هەمان ژىدەر بەرگى ئىكى لاپەرى ۳۲۰.

(۲) چەند تىكستىن پىروز يىن ئولا ئىزىدىيان، بەرگى ئىكى، ژىدەرى بەرى، پەرى ۴۰۲ - ۴۰۳.

(۳) چەند تەكستىن پىروز يىن ئولا ئىزىدىيان، بەرگى ئىكى، ژىدەرى بەرى، پەرى ۴۳۴.

من دیت بۆرى قنتارهكا هۆريا

ل بهژنا وان حسنيا، سنگى ئەجرافيا

قورتاس بهردابوو ل سەر ريشيا

★ ★ ★

هەر چەند د هەردوو سەبەقا دا نافى هورى يان حورى هاتيه وهكو ساخلهت و پەسن
بو جوانيى، لى دبنيات دا ئانكو باوهري ب روژا قيامهتى و هەبونا هۆريا و كچين جوان
هەيه..

قهولى ئيمان ب چى نيشانه^(۲)

برمه بههشتا ميگرهك تى يه

هۆريا پرچ حناكري وال وى يه

مهلهك زى ل وى ميگرى يه

★ ★ ★

برمه بههشتا هادى ههوازه

من ل وى ديتن دهف وشباب وساز ومغلى و تهمبور و ئاغلەر و ئاوازه

هۆرى دسهكنينه ل هيڤيا بازه

★ ★ ★

برمه بههشتا ميگر ب نافن

هۆرى تيدا دزافن

بهاتنا عهدا رازى نابن

★ ★ ★

(۱) چەند تەكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، بهرگى ئيكي، ژيدهرى بهرى، پهرى ۱۷۷.

(۲) ژيدهرى بهرى، بهرگى دووى لا پهرى ۵۰.

تفاق و براینی بنیاتی سهرکه تنی یه، هر خیزانا بقیّت به خته وهر بیت (گوند، باژیر، دهولت) یا بقیّت سهرکه تی بیت پیدفی یه ئیکگرتی بن ب تفاق بن گوهداری یه کدو بکهن، ریژی هه فدو بگرن، ئیزدیاتی زی نهف چهنده ب گرنگی دایه زانین، وهکی قهولی ته لپون و سه عدون^(۱) دبیزیت:

برمه دیوانا ئیلاهی یه

من ل وی دیتن خوش و شاهییه

سه ری هه مووتشت تفاق و ته باهییه

* * *

۳۵- ((پاقری و شوشتن))

ئولا ئیزدیاتی گرنگیه کا باش ب پاقری و شوشتنی دایه و ههکه بهری نهو بهر چهند نهگهرا (فه قیری و نه زانین) که سان هه بت پاقری پشت گو هه افیتبن یان گرنگی نه دابیتی یان نه دهن نه رمانا وی نه وه نهف ئوله گرنگی ب پاقری نادهت یان ئیزدی پویته ب پاقری نادهن وهکو سه بهقه فه دگیرت:

قهولی مه رسوما جه بییره^(۲)

شوشتن فه ره و خوش تشته

پاقری زی دئیتن بیهنا به هه شته

بشو سه ری و دهست و چافا و لهش و جلا گشته

(۱) گو فارا لالش، ژماره ۴۱، پ ۶۹.

(۲) چهند تی کستین پیروز، ب ۲، پ ۲۵.

ههشت

قهول و تیکستین دینی و دستکاری

بی گومان ئولهکا هنده گهفنا، هنده قهچاخ و هنده کهفتیه بهر ئیرشا قرکرنی مروفا چافهری زور گورانگاریا لی هاتبنهکرن و تایبته ئه و قهول و بهیت ههتا دهمهکی نیزیک زارهکی بوون.. پستی دیفچونهگا هویر بو دهان قهولا نهز گههشتمه راستیهکی و بقی رهنگی خاری:

أ- ههبونا رستین وهک یهک ل قهول و سهبهقین جودا جودا دا.

ب- ههبونا سهبهقین وهک یهک ل قهولین جودا جودا دا.

ج- ههبونا پهیف و زاراقین نوی و ههفچهرخ.

د- کیم و زیده و دستکاری دقهولادا.

ه- زوریا پهیف و ناقین ئیسلامی و مهسیحی و جوھی و زاردهستی ل قهولادا ههنه.

هوسانی مروفا دکاریت بیژیت:

أ- ئه و ئالوزیا یان ههبونا رستین وهک ههف یان سهبهقین وهک ههف ممکینه نهگهری سهرهکی کو قهول نههاتینه نفیسین و دهست بو دهستی هاتینه فهگوهاستن ب ریکا ((علم الصدر)) و زور پهیف هاتینه گوهارتن.

ب- ههبونا پهیف و زاراق و ناقین کهساتیین ئولین جودا جودا تایبته ئیسلامی، مروفا دشییت بیژت:

أ- فشارا زور لسهر ئیزدیان ههبوویه تایبته ئی لایی دهسته لاتا ئیسلامی نهگهر بوینه کو هندهک جار و دهما قهولبیژ ب خو هندهک زاراق و ناقین کهسین مسلمان دناف قهولا دا بیژن.

ب- ههبونا کهسین ((زک رهش)) کو فیاینه زاراقین ئیسلامی و رستین کلتوری ئیسلامی بکهنه ناف قهولادا دا کو نیشا خهکی بدهت کو ((ئیزدیاتی)) تایهکی ئیسلامی یه یان مسلمان بون و ئیسلامی دهرکهتی نه.

۳- هه‌بونا که‌سین دلسوز چ مسلمان یان ئیزدی بو ئولا ((ئیزیدیاتی)) یین زور شارەزا، وان ژى دەستکاری دقه‌ولادا کریه و فیاینه په‌یف و زاراقین نه بدلی وان لناف قه‌ولا دا بیینه دهر یان هنده‌کا لی زیده بکه‌ن و هوسانی دی تشتی هه‌فچه‌رخ ل قه‌ولادا بینی.

۴- کیم و زیده‌یین دقه‌ولادا ژ ژیده‌رکی بو ئیکی دی ژئالیی قه‌ول بیژه‌کی بو ئیکی دی، دیسان قه‌دگه‌رت بو دەم و جهین قه‌ول لی هاتینه گوتن و ژبه‌رکرن و قه‌گوه‌استن و نقیسین و چاپکرن.

۵- ب کورتی مروف د کارت بیژت نه‌بونا لیژنه‌کا تایبه‌ت و شارەزا ب زانستی دینی ئیزیدیاتی ل جه‌م جقاتا روحانی یان په‌رستگه‌ها لالش یان وه‌زاره‌تا روشنبیری و په‌روه‌ردی و نه‌بونا کونترولی لسه‌ر که‌سین بقی کاری وه‌شانی رادبن نه‌گه‌ری هه‌ره سه‌ره‌کی یه قه‌ول وه‌کی خو ناهینه چاپ کرن یان ناگه‌هنه خه‌لکی.

نه‌فین لخاری هنده‌ک ژوان نمونه‌ی ییت به‌رحافیین مه‌ که‌تین، داخازی ژ خاندەفان و مجیور و قه‌ول بیژ و زاناییین ئیزیدیان دکه‌م من هه‌ستیین وان ئیشان‌دبت و نه‌و بشین نه‌و شاشیین هه‌ین چ دناف قه‌ولا دا یان هه‌ر تی‌کسته‌کا دینی سه‌ر راست بکه‌ن.

۱- دوباره بون:

قه‌ولی دوتا قازی^(۱)

خه‌لکی عرفی زانه

وه‌رن ژ مه‌را بدن به‌یانه

کا ((ئاشق)) ب چی نیشانه

قه‌ولی سه‌ره مه‌رگی^(۲)

روژه‌کی ژ روژانا

خه‌لکی عرفی زانا

(۱) چه‌ند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، سمو قاسم دانانی، به‌رگی ئیکی، لاپه‌ری ۴۷.

(۲) ژیده‌ری به‌ری، لابه‌ری ۱۹۶.

هلون ژ ((مرنی)) بدن بهیانه

* * *

قهولی مریدی^(۱)

خه لکی ژیر زانه

وهرن ژ مهرا بدن بهیانه

کا (مریدی) یا ب چی نیشانه

* * *

قهولی نه فسی^(۲)

خه لکی ژیر زانه

وهرن ژ مهرا بدن بهیانه

کا ((نه فس)) یا ب چی نیشانه

* * *

قهولی مسکینو ژارا^(۳)

ههرن مرن نه که ژبیر

خه لکی عیرفی زانایی ژیر

نه وژی ناف گوریدا بونه ئیخسیر

* * *

قهولی دایک و بابا^(۴)

(۱) ژیدهری بهری، لابهری ۲۴۲.

(۲) ژیدهری بهری، لابهری ۲۶۹.

(۳) چند تکستین پیروز یین نولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، لاپهری ۲۰۹.

(۴) ژیدهری بهری، لابهری ۴۳۶.

دبيژمه وه نهكهن ژبير

خهلكي عيرفي زانايي ژير

بيي ((دايك و بابا)) نهكهن تهكبير

* * *

قهولي ئيماني^(۱)

خهلكي ژيري زانه

وهرن ژ وهره بدهين بهيانه

كا (ئيمان) يا ب چ نيشانه

* * *

قهولي مشتاقى سى بورم^(۲)

خهلكي عيرفي زانا

وهرن ژ بهيانه بفكرن

بخو نهسيحه تا ژفي قهولي بگرن

* * *

قهولي ئيمانه ب چي^(۳)

خهلكي ژيري زانه

ورهن ژ وهره بدهين بهيانه

كا (ئيمان) يه ب چي نيشانه

* * *

(۱) ژيدهرى بهرى، لابهري ۴۸۲.

(۲) گوڤارا لالش، ژماره ۱۱، لابهري ۱۳۸.

(۳) چهند تڪستين پيروز يين نولا ئيزيديان، بهرگي دووي، ژيدهرى بهرى، لابهري ۴۵.

قهوليٰ ئه رهب به گيا^(۱)

خه لکيٰ ژيري زانه

ورهن ژمنرا بدهن به يانه

کا مفتا ((خه رقيٰ)) شيخادي ب چي نيشانه

★ ★ ★

قهوليٰ شيخو بکر^(۲)

خه لکو يي ژيري زانا

وهرن ژ منرا بدهن به يانه

کا مه عنه يا خه رقيٰ سلطان شيخادي ب چ نيشانه

★ ★ ★

به ليٰ ل ههر (۱۱) سه به قين بوريدا کو ل (۱۱) قه ولادا هاتينه مروقه دشيٽ بيٺت نيك

سه به قه و دوباره بويه ل ههر (۱۰) قه وليٰن دي دا.. تايبه تي:

((خه لکيٰ ژيري زانا))

((خه لکيٰ عيرفيٰ زانا))

و ((وهرن ژ مره بدهن به يانه))

پسيار نه وه، نه ق سه به قه يان رسته يي دکيش قه وليٰ نه؟.

ب ديتنا من ههر کي بت نه نجاميٰ قه گوهاستنيٰ و نقيسيٰنيٰ و چاپکرنیٰ و نهو دووباره

بونه رويدانه، چونکه ممکين نينه به ره مهک ههر چي بيت (ادبي يان نوليٰ) سه دا سالا ب

نه مانه ت بگه هت هه که ده ستپيکيٰ نه هاتبه چاپکرن يان نقيسين، تايبه تي هه که که سين ژ

به رکرين دسينگيٰ خودا نه خاند هقان بن.

(۱) ژيدهری بهری، لابهري ۱۶۸.

(۲) ژيدهری بهری، لابهري ۱۱۶.

ديسان ژ بلی زاراف و ناف و پهيف يان رستين دوباره بوی چه ندين سه به قين دوباره بوی
هه نه ناڅه را قه ولا و جار ان ناف نيك قه ولدا هه ر وهك ل خاری ديار:

قه ولی روزه کی سه فهر بوم^(۱)

به نی نادمو ل مالی دنی نه به ته ما

زیر و مالی دنی نه که جه ما

دنیا بو پیغه مبه رین خودی نه ما

* * *

قه ولی روزه کی سه فهر بوم^(۲)

گه لی برا ل دنی نه بن ته ما

زیر و مال نه که ن جه ما

نه ف دنیا بو پیغه مبه رین خودی نه ما

* * *

قه ولی نادر^(۳)

لبسی نیمانی نی سپی یه

نی ته نگه نی نازکه نی قهوی یه

مه هنگفتی نهو زو دغه پیری یه

* * *

قه ولی مریدی^(۴)

(۱) چهند تکستین پیروزیین نولا نیزیدیان... بهرگی نیکی ژیدهری بهری لاپهری ۲۰۹.

(۲) ژیدهری بهری لابه ری ۴۴۵.

(۳) ژیدهری بهری لابه ری ۲۳۵.

(۴) ژیدهری بهری لابه ری ۴۲۲.

لبسئ نيماني ئى سپى يه
ئى نازكه ئى له تيفه ئى قهوى يه
مه هنگفتى نهو زوو دغه پيرى يه
قهولى ئاخره تى^(۱)

هنجى حوكم كر ل زمانى
وى بورى يه بهر رحمانى
وهك چل چله ومجاده هلانى

* * *

هنجى حوكم كر ل زمانى خويه
بزانت ب وهون و دهنگ بكه يه
نه هه وچه ي چله و مجاده يه

* * *

قهولى سبه كى زييت عهدهوى يا^(۲)
هنجى حوكم بكه ل زمانى خويه
ب وهزنه دهنگ بكه يه
نه هه وچه ي چله و مجاده يه

* * *

هنجى حوكم بكه ل زمانى
وهى بهورى يه ل بهر رحمانى

(۱) چهند تكستين پيروز بين نولا نيزيديان، بهرگى ئىكى، زيدرى بهرى، لاپهري ۴۲۲.

(۲) پهرن ژ نهدهبى دينى نرديان، د. خليل جندى، بهرگى دووى، لاپهري ۵۷۴.

نيزديانى ل بهر روناھيا قهول و سه بهقا

وهك چل چله و مجاده هلالنى

★ ★ ★

قهولى مه رسوما جه بيړه^(۱)

چار شه مېوو روژه كا چاكه

هنجىي فاريقه بوو ژماكه

خالق دى هم مووا وه فاكه

★ ★ ★

قهولى چار شه مېوويي^(۲)

چار شه مېوو روژه كا پاكه

هنجىي فاريقه بوو ژماكه

خالق هم مووا دى وه فاكه

★ ★ ★

قهولى دوتا قازي^(۳)

هه كه تو ئيكي ب بينى

خيړه كي فيرا بگه هيني

نه بيژى تو ژكى دينى

★ ★ ★

هه كه خيړه ك دريا خودى دا دابى

ته دنافى دا بهردا بى

(۱) چهند تكستين پيروز بين نولا ئيزيديان، بهرگى ئيكي، ژيدمري بهرى، لاپهري ۳۴.

(۲) ژيدمري بهرى، لاپهري ۳۷۴.

(۳) ژيدمري بهرى، لاپهري ۵۳.

ل با خودیٰ ھندا نابی

* * *

قہولیٰ شہقہسہری^(۱)

ھہکھ تو کہسہکی ببینی

خیرہکیٰ فیرا بگہہینی

نہ بیڑیٰ تو ژکی دینی

* * *

ھہکھ تہ خیڑک دابی

و ئاقیٰ دا بہردا بی

ل نک خودیٰ ھندا نابیٰ

* * *

قہولیٰ بوریٰ فہقیرا^(۲)

حہیا ژ حسنیٰ دہردبی

وہکی رھزہکیٰ بیٰ بہر دبی

خودان روژا ئاخڑہتیٰ فیرا بیٰ مہفہر دبی

* * *

قہولیٰ مشتاقیٰ سیٰ بوورم^(۳)

حہیا ژ حسنیٰ دہردبی

(۱) چہند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بہرگیٰ ئیکی، ژیدہری بہری، لاپہری ۴۶۶.

(۲) ژیدہری بہری لاپہری ۲۴۱.

(۳) ژیدہری بہری لاپہری ۲۷۳.

وهكى رهزهكى بى بهر دى

خودان روژا ناخرهتى بى مهفهردى

* * *

قهولى ناخرهتى^(۱)

حهيا ژ حسنى دهر دى

وهكى رهزهكى بى بهر دى

تژى گای و كهردى

خودان روژا ناخرهتى بى مهفهردى

* * *

قهولى جقاتى^(۲)

وهردن بکرین قماشى

ب نهزانیین نهدهنه سهركاشى

دا کارین وه ل با پهدهشای نهچن بهلاشى

* * *

قهولى ناسرهدين^(۳)

وهردن موشتهرييت قوماشى

و نهزانیى نهدهنه سهركاشى

دا ههموو عهملهيت وه نهچنه ديوانا سلطان ئیزی ب بهلاشى

* * *

(۱) چهند تکستين پيروز يين نولا ئيزيديان، بهرگى ئيکى، ژيدهرى بهرى، لاپهري ۴۲۸.

(۲) ژيدهرى بهرى، لاپهري ۲۱۸.

(۳) چهند تکستين پيروز يين نولا ئيزيديان، بهرگى ئيکى، و دووى ژيدهرى، بهرى لاپهري ۱۳۷.

قهولئ نهبو بکر ئومهرا^(۱)

نهکهر ته بور نه بهسته

لغاف و ههفسار چون ژ دهسته

نهو شوغلی نهفسی بو

خولکی خودانی ل ئاخرهتی پیشکهسته

* * *

قهولئ ئاخرهتی^(۲)

وهکی تهبور نه بهسته

لغاف و ههفسار چوون ژ دهسته

بورئ وی ل ههمی میرگه دگر قهسته

نهو شولی نهفسی بو رهنگی خودانی ژ بهر دشکهسته

* * *

قهولئ سه ره مه رگی^(۳)

که ره مکه ن دهنگ هلینن

((دوعا و تلقینی)) لسه ر من بخوینن

ناقئ ((ئیزی و طاووس ملک)) لسه ر من بینن

* * *

قهولئ ئاخرهتی^(۴)

که ره مکه ن دهنگ هلینن

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، لاپه ری ۹۴.

(۲) ژیدهری بهری، لاپه ری ۴۲۸.

(۳) ژیدهری بهری، لاپه ری ۲۰۴.

(۴) پولا ۶ سهرتایی، لاپه ری ۴۳.

((تهلقينى و ياسينى)) لسهر من بخوينن

ناقى ((خودى و تاووس ملك)) لسهر من بينن

* * *

بهلى لهر (۲۳) ى سهبهقين بورى دا دى بينى سهبهقه دوباره و سى باره دبن ناقبهرا
قهولهكى و قهولهكى دى دا، يان جارا ژئيك قهول لى ژ دوو سى ژيدهر، نهف چهنده ژى
پيدفى پتر سهر راوهستانى يه ژلايى كهسين پسپور دگهل زانايين ئولى نژديان.

ب- كارتتيكرن و دهستكارى:

وهكى بهرى نهو مه گوتى ژبهر دهستههلاتا دهقهري كو پترى ۹۵% مسلمانن، لهوما دينى
ئيزدياتيى يى كهتیه بهر كارتتيكرن و فشارا گوهرينى، جاران داخباربون و جاران بترس
ههروهكى لخارى ديار:

قهولى پيغه مبهر محمد^(۱)

روژهكى ژ روزانه

نهبى دببزيته مييرانه

((على و عمر ابا بكر وعوسمانه))

ئيرو لمن يا گرانه

* * *

ديسان ل ههمان ژيدهردا لاپهري ۴۱ ل دوعايهكى دا هاتيه:

پهدشى من پهدشه

چيكرى چيا و دهشته

نهقاشى ههموو نهقشه

پهدشى من رب الصمده

ربى ((موسا و عيسى و محمد))ه

(۱) گوڤارا لالش ژماره ۳۱ لاپهري ۴۱.

هه‌مو ژیرا بر سجووده

★ ★ ★

قهولی ئومه‌ر خاله و حسن چناری^(۱)

به‌دشی من پر هوسه

دا می‌را نه و نه‌فه‌سه

دا دهستی پیرا ((فترو زه‌کاته))

دا دهستی شیخا بسک و مه‌قه‌سه

★ ★ ★

قهولی مسکین تاژدین^(۲)

سبه‌یه و روز هه‌لاته

لسهر سه‌کنین دوو جه‌لاده

گو هلوو مسکینو بده ((شاده))

★ ★ ★

قهولی سلافین ژارا^(۳)

نه‌وه روزا ل ((به‌دری))

هیمه‌تا ((لیله‌ القدری))

میر ژ عه‌تا و سه‌دری

★ ★ ★

قهولی ته‌ختا^(۴)

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، به‌رگی ئیکی، ژیدهری به‌ری، لاپه‌ری ۴۴.

(۲) ژیدهری به‌ری، لاپه‌ری ۲۸.

(۳) ژیدهری به‌ری، به‌رگی ددوی، لاپه‌ری ۱۲۰.

(۴) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، به‌رگی ئیکی، ژیدهری به‌ری، لاپه‌ری ۵۰۶.

نیزدیاتی ل به‌ر روناها قه‌ول و سه‌به‌قا

چەند كەلیمەت من گرتن ژ ((تەحیاتن))

یارین مەخفی هاتن

بو مە هەمو خەلاتن

* * *

پەدشایی من روژ کریه گەشه

تەختی نورو هەیف و شەف و روژ پی دابو گەشه

پەدشایی من دانی ((بەری رەشه))

* * *

قەولی إبراهیم خلیل^(۱)

سلاقین نیکی موعبودة

نە ((تعیات)) هەبون نە سجوده

بەدیلا عازر و نەمروده

* * *

قەولی مەولی مە^(۲)

ئەو کاس دا ((عەمەری بن خطابە))

ئەوی دکوشتن دای و بابە

نە ژیره خییره و نە صوابە

* * *

((عەلی)) ژ وی کاسی قەدخواره

کەرەمەتا وی کاسی دەهاتە بالە

(۱) ژیدەری بەری، لاپەری ۱۷۲.

(۲) ژیدەری بەری، بەرگی ددوی، لاپەری ۹۶.

لهو ((شیری ذو الفقار)) بورا دهناره

* * *

ب قودمرتتا قادری

((علی)) ب سی خهلاتا خهلاتکری

((فاتمه و ذو الفقار و دندلی))

* * *

قهولی مهها^(۱)

پهدشی منی نوری یه

ئهوی ئهفراند بو ((ئینی)) یه

کره ((ختبه)) دانا سهر چقاس ((ئیسلام و مسلمه))

* * *

قهولی مه ولی مه^(۲)

ئهو کاسی دا ((ئهبوو بکر))

وی قه خواری ب ناڤ و ذکر

لهو ((نبی)) ((محمد)) ب سهدیقی خوکر

* * *

قهولی نوح پیغه مبه^(۳)

پاشی دی هیئت ((موسایه))

ئهو زی که لیمی خودایه

مفعهت بو ((جوهایه))

(۱) چهند تکستین پیروزیین ئولا ئیزیدیان... بهرگی ئیکی ژیدهری بهری لاپهری ۳۵۲.

(۲) ژیدهری بهری لاپهری ۶۹.

(۳) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، لاپهری ۱۶۲.

نیزدیاتی ل بهر رونهیا قهول و سه بهقا

* * *

پاشی دى داهربت ((عیسایه)) بی بابہ

((فہلہ)) قہوی دى پی شابه

ئاخر زہمان دى رابہ

* * *

پاشی وی ہیئت ((نہبیی ئاخر زمان))

دى داهربن ل نیف عہرہ بستان

سہرعت دبی ئہرکان

* * *

قہولی سلاف و سہد سلاف^(۱)

تو ہوستایی ئہز بنیات

تو ((خہطیبی)) ئہز جقات

تو ((حمدی ئہز تحیات))

* * *

قہولی شیخ و ئاقوب^(۲)

ئہو زہفیا سہرسہدی یی دریژ

یی پاقرہ ئی بی توز ئی بی قریژ

تی ہہیہ ((سورہت و تہحیہت و نفیژ))

* * *

(۱) ژیدہری بہری، بہرگی ئیکى، لاپہری ۱۴۴.

(۲) چہند تکستین پیروز یین ئولا ئییزیدیان، بہرگی ئیکى، ژیدہری، بہری لاپہری ۲۸۳.

قهولئ هزار يهك ناف^(۱)

ئو كاس دا ((مههمه دئ كه ماله))

سنعه ته كي چي يه ل باله

شهف و روژئ ههر وي خه ياله

* * *

قهولئ په دشايي^(۲)

په دشي من ره ب الصمده

ره بي ((عيسا و موسا و محمد)) ه

هه مووا ژيرا برسجوده

* * *

قهولئ زه بوني مه كسور^(۳)

پشتي وان خليل للايه

((موسايه)) و ((عيسايه))

((مههمه دئ)) نو كامله موحبه تا وي دي هنگفته هنده دله

* * *

قهولئ مه وولئ مه^(۴)

ئو كاس ژ ((موسا)) را دهاته

كه رامه تا وي كاسي وه دهره اته

(۱) ژيديرئ بهري، لاپهري ۴۷۱.

(۲) ژيديرئ بهري، لاپهري ۴۹۷.

(۳) ژيديرئ بهري، لاپهري ۳۹۹.

(۴) پهرن ژ نهده بي ديني ئيزديان، بهرگي دووي، د. خليل جندي، لاپهري ۹۴۵.

لهوا ژ ((موسا)) را نزلی ((تهوراته))

★ ★ ★

((موسا)) قه خواری ژییه

نو کهرامه تا وی کاسی یه

لهو ((موسا)) بوو که لیمچی خودی یه

★ ★ ★

((عیسا)) ژوی کاسی قهد خوهری

کهرامه تا وی کاسی دهات و دهه دری

((ئینجیل)) بو را نزلی

★ ★ ★

نهو کاس دا ((عیسا))

قه دخوار وی و هندریسا

ژ عهردا فری چو عه زمانا دلیسا

★ ★ ★

نهو کاس ((دا نبی محمده))

قه خواری ژ کاسا سور و جهده

بو ((پیغه مبهری)) یه کی ل سه مهده

★ ★ ★

قه وی مهلك شیخ سن^(۱)

تو هوستایی نهو بنیات

(۱) شیخ فخری نادیا، قه گوهاستنا صالح جاسم، لاپه ری ۷۱-۷۲.

تو خه طیبی ئەز جفات

یا مهلك شیخ سن تو ((الحمدی)) ئەز ((تحيات))

* * *

ژ دهستان ئەمینی

((قورئانان)) تو ((یاسینی))

به حرین گران دمه ئینی

تو بومه مه سهب و دینی

* * *

قهولی ژ هنداف دا چومه بانی^(۱)

ئەز ب سلطان ئیزی رابووم ل قهره دنگزی

ئەز ب ((عیسا)) رابووم ل قودسی

ئەز ب ((موسا)) رابووم ل حه مایی ل حمصی

* * *

ئەز ب ((علی)) رابووم سواری دندلی

ب قه دیلبان رابووم روژا مووسلی

به سلطان ئیری رابووم هنجی عهردی ئەولی

به ل هه (۳۰) سه به قین بوری دا دی بینی نا قین پیغه مبهرا ((موسا، عیسا، محمد)) و ((علی و عثمان و أبو بکر، عمر)) و (فتره و زکات و شه هده و بدر و ليله القدر و تحیات و الحمد و بهری رهش و ذو الفقار و فاطمة و دندل و ئەینی و خطبة و ئیسلام و مسلم و نبی و جوھی و فهله و تورات، ئنجیل و یاسین تیدا هه نه برهنگه کی زور په سنا وان دکهت وهکو پیغه مبهر و شاگردین وان و ئەفهژی وی دگه هین وهکی مه دیارگری:

أ- رهوشا ئیزی و ئیزیاتی تیدا دهرباز بوی.

(۱) گو قارا لالش.. ژماره ۲۶ لابه ری ۱۳۹.

ب- دلسوز و چهژیکه رین فی ئولی و کیم کرن و زیده کرن لسه ر قهول و سه به قا.

ج- زك رهش و نه چه زین فی ئولی و زیده کرنا هه رتشتی وان قیا د قهولادا.

ج- چیره و گین پیغه مبهرا؛^(۱)

دهمی مروف هویری گوهداری قهولا بکته یان ل دیف بچیت دی بینت گه لهک تشتی
هه فیشک یان هزرین وهک یهک نافبه را قهول و سوره تین قورعانی دا هه نه تایبه تی چیره و گین
پیغه مبهرا ژوانا بو نمونه ((یوسف)) سلاف لسه ر بن ئەفین لخاری دیار چه ند سه به قه نه کو
دی بینی هه مان هزرا قورعانی یه.

قهولی ئوسفی نه بیا^(۲)

نه خشا ((سورته تا ئوسف)) خودی چیکر

و نه و نافی شرینی شرین لیکر

سهیری و سهیران تیکر

ژی ریت میری گوتنی

زیندانیه کی ته هه یه ب قهید و زنجیره

تو بشینه پی نه و ل فان خه و نا یی خه بیره

نه و دی بوته شروفه کهت و دانی ته کبیره

و ههفت سالی دبنه گرانی

وب دهست ناکهفت پاریی نانی

ونه میه دمینت و نه بهرانی

(۱) بو پتر پیزانینا قه گهره: قهولی مهولی مه (ق. کاسا)، ژ بهرتوکا پهرن ژ نه ده بی دینی نیزدیان،

د. خه لیل جندی ره شو، چابا دووی، ۲۰۱۳، لاپه ری ۹۷۸.

(۲) چه ند تکستین پیروز یین ئولا نیزدیان، بهرگی نیکی ژیده ری بهری لاپه ری ۸۲ - ۸۷.

* * *

میری خهونهك ههبول باله

چارده گای ژ عهزمانا دهاتیه خواره

ههفت یی ب بهزبون و ههفت ییت قوره

* * *

بو پتر پشتراسبون ژ ههمان هزری ناقبهرا قهولی و سورهتا قورعانی فهگهره..

سورة يوسف.. ئهیهتا ۴۵ و ۴۶ و ۴۳.

ههژی گوتنی یه نه بتنی سهبهقین سهری و چيروكا يوسف پیغهمبهر دی بهرچاف
كهفیت بهلكی لسهر ابراهيم الخليل وأیوب وأدم وإسماعیل وإسحاق و(نوح) ^(۱) سلیمان و
چهندين كهساتین دینی یید جودا جودا دی بینی بهحسی وان ل سهبهقادا هاتیه و ههمان
بوچونه دقورنانی دا.

ديسان دور نینه ئهف چهنده ژی بكهفیته چارچوقی وان زیدهگافین لسهر قهولا دا
هاتینه کرن ژ ترسی یان دلرهشی یان بورینا دهمی.

ژبلی پیغهمبهر چيروکین دی یید ههفپشك ناقبهرا ئیزدیاتی و ئیسلامی دا ههنه
مینا چيروكا هاتن و كوشتنا دهجالی كو ههر كهسی قهولی قیامهتی تهماشه بكهت دی بینت تا
چ راده ژ ههف نیزیکن ^(۲)

بهر مهرسوما باری تهعالا

خیر چون مان شهرو قالا

ئیقین دی رابتن تهرجالا

* * *

(۱) سهبارمت چيروكا طوفانی و نوح پیغهمبهر، فهگهر بهرتوگا: چهند تکستین پیروز یین ئولا
ئیزدیان، بهرگی دوو، قهولی نوح پیغهمبهر، لاپهری ۱۶۱.

(۲) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، لاپهری ۴۵۱.

مه بهزه مسکينا پرسی ديسه

دی داهربت حزرهتی عيسه

دی کوژت نهوی کوری سيسه

★ ★ ★

قهولی نوح پیغه مبهه^(۱)

پشتی چار هزار سالان تهمانه

دی دا هربت سوسی زهمانه

دکته حوکمی نوت و نهه سالانه

★ ★ ★

دی داهربت ل خورستانی تهرجاله

دی ل دوکهفن چهند پیر و کاله

جیشی وی هندی خیزه، پر جواله

★ ★ ★

دی نازل بت عیسی نورانی

سواری بورا زو هانی

شیری وی، یی سولتانی

★ ★ ★

جیشی تهرجال ل شامی جه مابوو

عهلهمی وان دولکی کهرا بوو

ناف ل بهحرا زوها بو

(۱) چهند تکستین پیروز یین نولا نیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، لاپه ری ۱۶۳ - ۱۶۴.

* * *

ل شامی جهنگا قهوی یه

خون دهورت وهك جوی یه

تهرجال ل ویړی کوشتی یه

د- ئیزدیاتی و زهردهشتی:

ژ بهر ههستیاریا بابهتی من نهقیټ چ رهئیین فهبر دفی بواری دا بدهم، چونکه تا نهفروکه ئیزدی لسهر ههبونا پهیوهندی نابقهرا ئیزدیاتی و زرادهشتی ناکوکن، هندهك دبیزن بنیاتی فی ئولی ئانکو ئیزدیاتی بو زرادهشت فهدگهرت و هند ژ ی بهروفازی، بتنی من دقیټ (٤) سهبهقا دیار بکه م کو بهحسی ((کهونی)) دکهن و هزارا فان سهبهقا ههمان هزارا زرادهشتی یه بو دورستبونا کهونی..

قهولی شیخ وبکر^(١)

پهدشی منی جهباره

ژ دوری ئافراند بو چاره

(ناخه) و (ئافه) و (بایه) و (ئاگره)

* * *

قهولی مهستم ژ قهدههی^(٢)

چهندی (ناخ) ه و (ئافه) و (بایه) و (ئاگره)

که رهما شیشم د شوغله

جوقانا مهلك شهمسدين و مهلك فخر الدين ژ عهول ههتا ب ئاخره

* * *

(١) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، لاپهری ١٠٢.

(٢) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، ژیدهری بهری، لاپهری ١٤٩.

..... ئیزدیاتی ل بهر رونهیا قهول و سهبهقا

قهولئ زه بونئ مه كسور^(۱)

كو كنيات پئ زه نيت

چار قسمهت پئ هنجنين

((ناخه و نافه و بايه و ناگره))

قالبي ئادم نزنين

* * *

قهولئ شيخو بكر^(۲)

پادشايئ منئ جه باره

ژ دورئ فارق كرى چاره

((بايه، ناخه، نافه، ناگره))

هـ- بهر اوردي:

وهك مه دياركرى كانئ چهند دهستكارى و زيده گافى لسهر قهولا هاتيه كرن، دئ
قهوله كى گرین ل دوو ژيده رادا ومه دقيت بهر اورديه كئ بكهين دا بومه دياربيت.

ا- چهند دهستكارى دهيتته كرن.

ب- چهندا گرنگه لژنه كا تايبهت ههبيتن بو پيداچون و بهلافكرنا قهول و سهبهقا و
تيكستين دينئ.

ههژى گوتنئ يه قهولئ ((سهرمه رگئ)) نئگ ژ نافداترين قهولين ئيزديانه و تئته
گوتن تايبهت دهمنئ مرى دهيتته فهشارتن و نابيت ل چ جهين دئ بيته گوتن.

بو بهر اوردكرنئ مه قهولئ ((سهرمه رگئ)) ل ههر دوو پهرتوكين:

۱- چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزديان، بهرگئ ئيكي.

۲- پهرتوكا ئيزدياتي، يا ريزا شهشئ، سالا ۱۹۹۸-۱۹۹۹.

(۱) ژيده رئ بهرئ، لاپهرئ ۳۹۷.

(۲) ژيده رئ بهرئ لاپهرئ ۱۶۲.

ب گشتی ئەف تیبینی یه مه هه بون:

- ۱- قهولی سهرمه رگی دچهند تکستین پیروز دا یین ئولا ئیزدیان ۷۳ سه به قه یه.
- ۲- هه مان قهول دپه رتوکا ئیزدیاتی دا ۷۱ سه به قه یه.
- ۳- ههردوو ژیدهر لسه ر (۷۰) سه به قه دکوکن ژبلی چه ندین شاشیین رینقیسی.
- ۴- تکستین پیروز (۳) سه به قه هه نه دناف په رتوکا ئیزدیاتی دا نینن.
- ۵- دپه رتوکا ئیزدیاتی سه به قه هه یه دناف کیتابا تکستین پیروزدا نینه.
- ۶- سه به قه دپه رتوکا ئیزدیاتی دا هه ی و د په رتوکا تکستین پیروزدا نه ی:

ئهو نه د کهرن و نه د لالن

خودان پرسن و سوالن

قاسدی مه لکی جه بارن

★ ★ ★

- ۷- هه ر سی سه به قین دپه رتوکا تکستین پیروزدا هه ین و په رتوکا ئیزدیاتی دا نه ی.

تالان کرن ب جار هک

نه مال ما نه دیندار هک

نه ل مه دپرست نه برایه ک نه یاره ک

★ ★ ★

ته پیری دهوله تی فری

ته ل مه هه ساکر چریت گوری

سوخمه تا ته یارو برایت ئاخهرتی ناسین ژ مه بری

★ ★ ★

سوخمه تا یار و برین ئاخهرتی ژ مه بری ناس

ئهم سوتین ل بن فی کراسی

هند بی زه بوونی و هند ب پیخواسی

* * *

ديسان گهر فهگهرينه قهولى هزار و نيك نفا كو ژ قهولين گرنگه و بهحسى
دورستبونا كهونى و مروفا دكهت، دى بينى چند گورانكارى تيدا هاتينه كرن كو مروفا ب
قهولى گومان دكهفیت وهكو ل خارى ديار:

پهدشى منى بيړى يه

خوزى من زانيه

كا گا مهستره يان ماسى يه

* * *

شروتا من ژفى يه

تهفتيشا من ژفى جهوابى يه

ماسى سى جارا مهستره گى يه^(۱)

* * *

پهدشايى من يى بيړى يه

خوزى من زانى يه

كا گا مهستره يان ماسى يه

* * *

شروتا من ژفى يه

تهفتيشا من ژفى جهوابى يه

ماسى هفت جارا مهستره ژ گى يه^(۲)

(۱) كوفارا لالش، ژماره ۱۰ لاپهري ۱۲۶.

(۲) چند تكستين پيروز يين نولا نيزيديان، بهرگى نيكى، لاپهري ۴۶۸ - ۴۶۹.

نهه

پهيشين غهريب

گومان نينه بورينا سهدا سالا لسهر پهدابونا نولا بگشتي ژوانا نيزدياتي گوهرينين
زمانی سهردا هاتينه، بهلی بوينا ۱۰۰ سالا ههمی زمان برهنگهکی بهرچاڤ گورانکاری سهردا
دهين تايبهتی چندی تکنولوجيا پيش بکهفیت زمان گوهرينا بخوفه دبينن زور پهيف هند
دبن و زورهك ژي ژدايك دبن..

لی نولا نيزدياتي ژ بهر کو تا نهفروکه ب رهنگهکی ريکخستی نههاتيه تومارکرن و
چاپ کرن هر قهولهکی هاتيه تومارکرن تايبهتی ديماهيکا سهدي بيستی و هيرقه بتنی
خهمخوريا چند نفيسکارا بويه نهك دستپيشخهريا زاناین نولي بويه.

نيزدياتي پتر پشت بزارهکی (علم الصدر) بويه ژ بهر چهندين نهگهرا لهوما هر
تشتی بهردهست قهول و سهبهقه و دوعا و قصيده چهندين لهنگی و شاشی تيدانه بو نمونه

قهولی ب شيخادی خلاصم^(۱)

نيزد جدی ((خومه))

هنجی مهدهها ژي بدهمه

خوف کيش ل فی دنی نهمه

* * *

قهولی ناساسی^(۲)

ههکه تو نهکهی حسابی ههتا سالی

ههکه تو نهی ناقلی و نهی مالداري

((ثيرو روژ)) وی ل ته ببه تاري

* * *

(۱) چهند تکستين پيروز بين نولا نيزيديان، سمو قاسم دنانی، بهرگی دووی، پهري ۹۷.

(۲) ژیدهری بهری، بهرگی نیکی، لاپهري ۳۱۱.

گهلهك هه نه دبى جه وهه رن

ژ بو ((به رژه وهنديا)) خو د شوغلن

هه كه دووم لى دريژبو نه و زوو قه دگه رن

* * *

قهولى سلافيين مهلك فخر الدين^(۱)

هه كه بقيت بگه هيه مراده

رييا سلطان نيزى بكه ((جاهده))

دا روژا ناخره تي هه موو كارين ته ل سهر حالي ته ببن شه هده

* * *

قهولى ئافرينا دنيايي^(۲)

عهرد و عه زمان ((تونه بوو))

دنيا فرهه بي بنه بوو

ئينسان و حه يوان زي ((تونه بوو))

* * *

((خودا قه ندي)) مه سه فينه سهره

سهر يهك دگه ره چار كناره

سه فينه قول بوو ئاف كه ته سهره

* * *

قهولى جقاتي^(۳)

وهرن بكريت قوماشي

(۱) چهند تكستين پيروز يين ئولا نيزيديان، بهرگي ئيكي، ژيدمري بهري، پهري ۳۳۵.

(۲) ژيدمري بهري، لاپهري ۳۷۷.

(۳) چهند تكستين پيروز يين ئولا نيزيديان، بهرگي ئيكي، ژيدمري بهري، پهري ۲۱۸.

ب نه زانی نه دهنه سهر ((کاشی))

دا کاریت وه ل با پهدشای نه چن به لاشی

* * *

قهولی سلافین ژارا^(۱)

سه د سال و بهری

گه فزی د ناف توژی و هه ری

له و گه هشت بو وی ((هه فسه ری))

* * *

قهولی دهر ویش ئادم^(۲)

دهر ویش فری وه کی ((طه یاره))

د کوله ک و په نجه رین قه سری را هاته خواره

گه هشتبو نافا که زیا و گوهاره

هنده ک خه رقی خوب کچی ((راسپاره))

* * *

قهولی نوح پیغه مبه ر^(۳)

یا نوح سفینه کی چیکه

((ب چاقدیره کا)) باش ریک و پیک که

هنجی مه خلوق جوت لی که

* * *

قهولی گیلا چار زمان^(۴)

(۱) ژیدهری بهری، لاپه ری ۱۱۹، بهرگی دووی.

(۲) ژیدهری بهری، لاپه ری ۱۳۰، بهرگی ئیکی.

(۳) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، ژیدهری بهری، په ری ۱۶۱.

(۴) ژیدهری بهری لاپه ری ۱۷۹.

زیرا سورا که پو ب سمک

کاغزا بزمارا بری ب شمک

من دقّ ل خهوله یه کی بچمه نک

((هه فدیتنه کی)) ل گیلا خو بکه م ب نه رمک

* * *

تو شورئ دهقئ کافلانی

تو ((تفهنگا)) ملی سه گفانی

یا سلتان ئیزی ئەم مرازی خو ژته دخوازن دین و ئیمان و مرزان

* * *

ل هه ر ۱۲ سه به قین بوری دا دی بینی چهن دین په یقین غه ریب خو فه کرتینه مینا:

۱- خومه.

۲- ئیرو روژ.

۳- په رژه وهندیا.

۴- جاده.

۵- تونه بو.

۶- خودافه ند.

۷- کاشی.

۸- هه فسهر یان هاوسهر.

۹- طه یاره.

۱۰- چاقدیری.

۱۱- تفهنگ.

۱۲- هه فدیتن.

گومان نینه په یقین سره ښه د ژوانا ژیی و ان نابوریت ۲۰۰ ساله، ټانکو یان
په یقین غه ریبن که تینه فان سه به قا دا یان سه به قه بخو دی که فیته گومان دی. دیسان
چهن دین په یف دنا ف زرافه ئیزدیاندا نینه.

کهرامهت و پیشبینی

ئولا ئیزدیاتی ژوان ئولانه سوفینزمی (تصوف)ی جههکی گرنگ تیدا ههیه، زهلامین ئولی و باب چاکا (خاسا) جههکی بلند و تایبتهت ههیه، بی گومان نهف چهنده زی ژ بوشای نههاتیه، دیاره نهو کهسین بوینه سومبل دناقا فی ئولی دا کهساتیهکا بهیز ههبویه چ دبواری دینی یان میرخاسی یان مهرداتی وکههم یان کهرامهت و پیشبینی... بهلی کهرامهتا وهلیان ریزهکا مهزن ل جهم ههمی ئولین روزههلات ههیه ژوان ئیزدیاتی.. ئیزدیان ب بایهخ بهری خو ددان خودان کهرامهتا و ب دیتنا وان و بوچانا وان کهسی پلین دینی وهرگریت دقیت ((کهرامهت)) و ((سر)) ل دهف پهیدا ببن.. دبیت کهرامهت و سر گریدای زانستی باراسایکولوجی بیت لی ب ههر حال دهما مروف گوهداری قهولا دکهت دی بینت شینوارین وان کهرامهتا ددیارن ژوان پیشبینیا وان بو شهری ((داعش)).

قهولی خودانی مالی^(۱)

ئهفه بوو سالا سهری عه جیبا

فهکهن دهری دهفتهران و کتیبا

ل حکومهتا سلتان ئیزی مهکهن لیبا

* * *

لیبا ل حکومتا سلتان ئیزی مهکهن

دهری دهفتهران و کتیبا فهکهن

ههکه نهبوو حکومهتا سلتان ئیزی سهری من ب ئوغلمه کهن

* * *

جیشهک رابوو یی بهر بهری عهرشا

ب قودرهتا سلتان ئیزی ژ بنی ههلوشا

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی ئیکی، شمو قاسم دنانی، لاپهری ۴۷۸-۴۸۱.

دى نزيار كهت مه حمدى رهشا

* * *

نهو بوو جيشى بلنده

سلطان نيزى هلوهشاند بوو ژبنده

دى نزيار كهتن قهره شيوخ مهنده

* * *

جيشهك رابو نهى ژ قانونه

شاشى پيچا وان وهكى يا فهرعونه

دهرويش قوتك دى ل وان برن زهبوونه

* * *

قهولى بهديلا غهدارا⁽¹⁾

شهرفه ددين دى هيت ژ غهربه

راست و چهپ دى هنگيقت ب دهربه

غافل دى مرن ژ كهربه

* * *

مهحهك كهته مهرگهها شهرفه دينه

كا وهرن وه چهند ئهركان گرتينه

كاوه چكريه ل ريبا دينه

* * *

فهرمانهك ههبو وان له راكر

(1) چهند تكستين پيروز بين نولا نيزيديان، بهرگى ئيكي، ژيدهرى بهرى، لاپهري ۲۴۸ - ۲۵۳.

وهزعی مهی خوش بوو وان خراکر

وان زیړ و مالی مه ل خو بهلاکر

* * *

من دیت نیکی ناموس نانی

من باکره وی سلتانی

من شیر کیشا خوون هوری وهکی کانی

* * *

نه ز وی بادکه مه برای مه زن

نه ف فه رمان دهین ل سهر مه ب له زن

نه و وی دینی شریں ژ مه دخوازن

* * *

وهکی عه یال و سهر هه قدا دگرین

خوزکا ب روژا نه م بمرین

نه م دینی شریں ناگوهرین

* * *

خه و مه نایی یان نه م دهرینین

نه م حه یفیت برا ژی بستینین

نه م شاما شریں ژی بستینین

* * *

چهند ئولدار درى و رسمين سهمايى دا

زور راسته فهريمانهكا بلهز بو و شهري مهزن و مهحهك كهتنه دهقهرا شنگال و مهزاري شهرفهدين و ناوران ل تهنشتا محمد رهشان، بهلى رهوشا نيزديان زورا خوش بول ههر بوارهكى دا تا رادهكى لى فهريمانى ههر تشت خرابكرن و مال و حالى وان ل خو بهلافكرن و داخازا گوهرينا ئولى ژى كرن.

قهولى تهرجال^(۱)

ل بهر مهرسوما باري تهعاله

دى ل ويړى جيبت قيل وقاله

ئييقين دى رابت تهرجال

★ ★ ★

دى رابت تهرجال

فعلى وى فعلهكى بهتاله

هنى ل دوور مينن، هنى چنه باله

★ ★ ★

تهرجال ژ سيمانى هاته دهره

ليشكهركى زور يى زاف ههيه لبهره

(۱) چهند تكستين پيروز يين ئولا نيزديان، بهرگى دووى، ژيدهرى بهرى، لاپهري ۱۸۸.

نيزديانى ل بهر روناھيا قهول و سه بهقا

ئەو ژ تەعلی ددەت خەبەرە

★ ★ ★

تەرجال ژ سیمانی دەرکەت

لێشکەرەکی زۆری راف ل بەرکەت

ژ تەعلی کیم خەبەر کەت

★ ★ ★

تەرجال دی چیتە عەردی شامی

دی ل ور کیمکەت ئیسلامی

دی ل وان کەت روژا لقیامی

★ ★ ★

بەدشی من ل حالی بەزە مسکینا دپرسی

عیسا دی نیت ژمەری، دی رونیت ل سەر تەخت و کورسی

ئەوی روژی میه ژ گورگا ناترس

★ ★ ★

پەشی من ل حالی مە بەزە مسکینا بپرس دیسا

دی داھر بت حەزرەتی عیسا

دی کوژت وی کوپی سیسا

★ ★ ★

دی بکوژت وی کوپی مسکینە

ب غەربێقە ببەن مزگینە

ژ ئەو باش ل ور قایم بکەت دینە

* * *

به‌دشی من ل حالی مه به‌رزه مسکینا بپرسی
عیسا دی ل مسری رونیت سهر ته‌خت و کورسی
پشتی وی شهرفهدین دی حوکم کهت، میه ژ گورگا نا ترسی

* * *

ئاجوج و ماجوجیت جارا
ئه‌وان چکرن ئازین به‌حرا
دی کیم کهن به‌ره‌کهت و خیرا

* * *

هنجی مالی خو ددهت ب سه‌له‌ف و ریبایه
دی لی کورت بت دهست و پییه
ئه‌و ری نابته‌ته سهر چو رییه

* * *

قه‌ولی قیامه‌تی^(۱)

به‌رمه‌رسوما باری ته‌عالا
خیر چون مان شهر و قالا
ئی‌قین دی رابتن ته‌رجالا

* * *

دی رابتن ته‌رجاله
فعلی وی فعله‌کی به‌تاله
هن دی چن و هن ناچنه باله

(۱) ژیدمیری به‌ری، به‌رگی ئیکی، لاپه‌ری ۴۰۱.

ئیزدیاتی ل به‌رونه‌ایا قه‌ول و سه‌به‌قا

* * *

تہرجال ژسیحانی دہرکہفت

لہشکہرہکی زوری زاف ل بہرکہفت

ژ تہعلیٰ نیک خہ بہر کہفت

* * *

تہرجال دی جتہ عہردی شامی

دی ل وان کہتہ روژا نوم ل قیامی

نہوی روژی بہدشی مہ ل حامی

* * *

مہ بہزہ مسکینا پرسی دیسہ

دی داہربت حزرہتی عیسہ

دی کوژت نہوی کوری سیسہ

* * *

دی کوژت کوری مسکینہ

ب شہرقی فہبت مزگینہ

بلا قایم بکہتن دینہ

* * *

نہوی روژی بہدشی من دی ل حالی مہ بہزہ مسکینا پرسی

عیسا دی داہربت چتہ مسری دی رونت سہر تہخت و کورسی

نہوی روژی شہرفہدین دی بتہ مہدی چل سالا میہ ژ گورکی نا ترسی

* * *

دی داهربت ئاجوج و ماجوجین جارا

دی زهینن چ قاس شارا

دی چک کهن ئافین بهحرا

دی هه لگرن بهرکه تین خورا

* * *

هنجی مالی خو بدهت ب ربی یه

زهبینی دی قهیدا کهنه پی یه

ئهو چو رییا نابنه سهر ری یه

* * *

ل ههردوو قهولین تهرجال^(۱) و قهول قیامهتی^(۲)، دی بینی:

۱- نیزیکیهکا زور ههیه نافهرا فان ههردوو قهولا و بوچونین ئیسلامی دفی بواریدا کو ههردوو ئول ((ئیزیدیاتی و ئیسلام)) کوکن کو دیمایکا زهمان دی (عیسی) هیته عهردا و ئیکهم کاری وی شهرئ دهجال یه ودی دجالی کوژت، دیسان ههردوو ئول دبیژن شهر وی کهفیه شامی.

۲- ههردوو قهول ((ق. تهرجال و قیامهتی)) تا رادهکی ئیک هزر و بابته نهوژی بهحسی کوشتنا دهجالی یه، بهلی (۹) سهبهقه ل ههردوو قهولا دا وه گو یهکن و دیار نینه کانی ل بنیات دا ههردوو قهول ئیکن یان نه، یان کیش ژ وانا یا دروسته.

۳- ههرا چاوهبت نهف ههردوو قهول و تایبهتی سهبهقین (۹-۱۱) کاری پیشبینی یان سردار یان کهرامهت دهینه قهلهم دان کو پیشبینیا هندی دکهن دی عیسا سلاق لسهربن یان شهرهفه دین یان مهدی المنتظر بهری روژا قیامهتی دی هینه عهردی شامی و شهرئ دهجال یان تهرجالی کهن و کوژن و دی بو ماوهیهکی حکمی کهن و پاشی دی قیامهت رابت.

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، بهرگی دووی، لاپهری ۱۸۸.

(۲) ژیدهری بهری، بهرگی ئیکی، لاپهری ۴۰۱.

ههژی گوتنی یه ئولا ئیژیاتیی گرنگیهکا مهزن ب کهرامهتی دایه، و جاران مهرج
بویه بو پلهبلندی فی ئولی ((سر و کهرامهت)) ل نک ههبن، و هاتنا داعشی و پیشبينا فی
ئولی بو هاتنا وان و سالوختهتین وان نیشانا هیزبونا سردارین وان ددهت.

یازده

بهرات

جهم ئیزدیان (بهرات) ئی گرنگیهکا زور مهزن یا هه‌ی هه‌تا وی راده‌ی مال نینه یا ئیزدی بهراته‌ک تیدا نه‌بت، به‌لکی زوربه‌ی کور و کچیت ئی‌زی ژی تایبه‌تی پشتی شوکرنی و ژن ئینانی بهراته‌کی نک خو هه‌لدگرن... بهرات ژبلی نیشانا کهونی یه هیمایی باوه‌ری و به‌ختی و راستی یه... هه‌ژی گوتنی یه:

- ۱- هه‌می مالیٔ ئیزدیان بهرات تیدانه.
- ۲- ده‌می کهسی ئی‌زدی دچیته ریباره‌کی بهراتی گه‌ل خو دبه‌ت.
- ۳- پتریا جارا پشتی دوعایا بهراتی زیاره‌ت دکه‌ت.
- ۴- پشتی شکاندنا روژی ئانکو فتاری بهراتی ماچ دکه‌ت.
- ۵- نابیت ژن و می‌ر بهراتی پی‌ک بگوهرن و ئیک دوو وه‌رگرن.
- ۶- ده‌می به‌ردانا ژنکی دی بهراتی ده‌ستی که‌ت.
- ۷- ده‌می کهسه‌ک دمریت دی بهراته‌کی ده‌ست و ئیکا دی هورکه‌نه ده‌ق و چا‌ق و گو‌ه و ده‌فنیٔ وی.
- ۸- ژ صلحا، تایبه‌ت خوینداری بهرات پی‌ک ده‌ین گوهرین.

قه‌ولی قه‌ره‌فرقان^(۱):

چی سبه‌یه‌ک ژییٔ غروره

به‌دشی مه بو مه نازل کربون

علم و بهرات و خه‌ت و مشوره

چی سبه‌یه‌ک ب قیمه‌ته

(۱) ئی‌زدیاتی... وانه بو قوتابیئن ئی‌زدیان، ری‌زا چاری ئاماده‌یی، پ. ۱۴.

په‌دشای بو مه نازل کربون

علم و بهرات و مشور و خه‌ته

* * *

قهولّ هه‌فساری^(۱)

گه‌لی برا گو‌ه بدی‌رن

علمی خودی هه‌موو نه‌سیحه‌ت و خی‌رن

خه‌ت و بهراتی‌ت سل‌تان ئی‌زی زی‌رن

دا مرید بخو هل‌گرن و قه‌شی‌رن

* * *

قهولی مه‌رسوما جه‌بی‌ره^(۲)

هه‌که ته دایه‌کی به‌خت و به‌راته

به‌رات نی‌شاننا عه‌ردا و کنی‌اته

خودی هه‌یه نه‌و زورّ نفع‌اته

* * *

بو زانین ((به‌رات)) ژ نا‌خا گه‌لیی لال‌شا نورانی و نا‌فا کانیا سپی ده‌ی‌ته چی‌کرن.

(۱) ژیدهری به‌ری، پ ۱۴.

(۲) چه‌ند تکستی‌ن پی‌روز یی‌ن ئولا ئی‌زیدیان، ب ۲، پ ۴۲.

جهنابی سہروک مسعود بارزانی ب ھه لکھفتا رزگار کرنا باژییری باشیک و به حزان
ژ بن دهستی تیروستی داعش

دوازده

په یوه نډیا کوردا ب ئادهم پیغه مبهرا^(۱)

ئادم چيروكا چيقانوكا دنيا ههمی پیغه مژیل و نهگه هشتینه چ راستیین فهبر، دیار نه بوی کانی کهنگی و کیده ری بویه یان هاتیه چیکن، چاوا هاتیه چیکن، کهنگی مری یه و کیده ری مریه، ئه ری ئه و بابی مروقاتی یه و ههمی مروفا بو نشی وی دزقرن... چه ندین دیت و چیقانوك دفی بواری دا و بو به رسفا فان پرسیارا ههنه..

۱- چه کیم و فهیله سوف و زانا دان ب چيروكا (آدم) ناکهن و باوهری پی نینه و دبیزن ممکن نینه بی جوت بون مروفا بین و (حوا) ژپه روسیا آدم دورست نه بویه.

۲- پتیا یان گشت نول و کتیبین وان لسهر وی کوکن به لی خودا قالبی (آدم) ژ ناخی چیکریه و پاشی (پفکریه) وی قالبی و (آدم) ژی دروست بویه و (هوا) ژی ل پروسیا وی هاتیه دروستکن و گشت مروقین سهر دونیا یی نشی وینه^(۲).

۳- پتر ههر کتیبه کی قورئان و تهورات و انجیل به حسا چیکرنا (آدم) دکهن و بوچونییت وان زور نیزیکی نیکن.

۴- تاکه دینی نه دگهل بوچونا دینییت دی دبواری چیکرنا (آدم) یان گریدانا مروفا ب (آدم) بتنی نولا نیزدیاتی یه کو دبیزن ئهم نه ژ (آدم) ن په یفا (آدم)... بنیاتی وی په یفی یان ناشی دزقریت بو زمانی سومه ری... ئادم ژدوو برگا پیك دهییت (ئاد) ئانکو (ههوا) یان (عسمان) و (دم) ئانکو کور، کهواته کوری عسمانا.

- بوچونا نیزدیا لسهر نشی گوردا...

وهکو قهول دبیزت ئهم نه ژ (آدم) ن، ههکه ئهم سه حکهینه بوچونا دیروکفانی عه رها و فارسا وان ژی بوچونهک بقی رهنگی ههیه وهک دبیزن (کوردا) ژ (جانانه)... ئانکو نه ژ (ئادم) و سلالین وینه کهواته مه رج نینه مروفا ههمی ژ (ئادم) بن و دور نینه بوچونا نیزدیا یا راست بیت.

(۱) الموسوعة العربية المیسرة، جلدی ۱، ابراهیم مدکور، ل ۱۰۰ و بو پتر پیزانیا فهگهره فه رهنگا سپی ریز محمد امین دوسکی ل ۲۴، و فه رهنگا سندی یا خالد محمد سندی ل ۴۸ و فه رهنگا نه ستیره یا فاضل نظام الدین گلی، ل ۱۱.

(۲) سهرهاتیین پیغه مبهرا، تحسین دوسکی، ل ۱۵، ههروه سا فهگهره په رتوکا به ری دروستکرنا ئادهم، عبد المنعم احمد ابراهیم، ل ۲۰۵.

هه رحال بنياتي چيروكا (آدم) فه گه رت بو شارستانيا سومه ريا و دگهل چهند گوهرينا
 شارستانيا بابلي و ناشوري كو دبئژن خودافه ندي (انليل) فرمان دا خودافه ندي (انكي)
 خودافه ندهك يان مروقه كي چي كه ت ژناخي ئه وژي ب كوشتنا خودافه نده كي و تي كه لكرنا
 خوينا وي دگهل ناخي و پاشي دي (انليل) روحي ده تي، هوساني (انليل) مروقه دروستكر داکو
 مروقه خزمه تا وي بكه ن ل (عدن) بو چاندي و چيكرنا جو وجوبارا و سكر و پاقرنا وان.
 و بقي رهنكي مروقه په يدا بوون و زيده بون و ناقي ن لسهر خوداي ژي هه ر ملله ته كي گور
 زماني خو و ناقي ن (خودافه ندا) دانانه سه ر (خودا) ي.

- گورد كينه ل بهر روناھيا قهولا

قهولي ئه رهب به گيا...^(۱)

هه واو ئادم مه عشوقه ته

ژ ئادم قافرتبو هه فتي و دوو ملله ته

ئو هه ژده هزار خوليا قه ته

له و ژي فريكرن جو قه ته

ئه م نكارين كه لمن

هه كه بيژين ئه م بهري ئادمه من

دي ب شه رعارا ره جمن

سونه ت بهري ئادم بوو

ل بهر فروارا ميري من بوو

مه عنيا سونه تي، مه عنيه كه مه زن بوو

قهولي ئيمان ب چي نيشانه^(۲)

(۱) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، ب، ۲، پ ۱۶۶.

(۲) چهند تكستين پيروز يين ئولا ئيزيديان، ژي ده ري به ري، ل ۴۷.

ملله تهك ههيه نهیی ژ ئادهمه

به حرین گران ئاڤ تی نه مه

دار كهسك بون ل بهری و چه مه

★ ★ ★

ئهو ملله ت یی ب غیره ته

یی ب سده یی ب مروه ته

هیڤینی وی ژبا ملیا که ته

★ ★ ★

قهولی خان قوباد^(۱)

مه قبول دهرگه میر بوو

شیخادی ژ ئادهم نه زیر بوو

هه رچه نده من نه فیایه بچه لایه نی دیروکی یان دور نه ژادی کوردا بگهرم لی چونکه
زفراندنا کوردا (ئیزدیاتی) بو زنجیره کی (سالله) نه یا (ئادم) ئان پیش ئادهم زور بابه تهك
گرنگ بو و هه مان دم دا هه ستیار له وما من فیا هنده کی سهر بنقیسم.

وهکو قهول زورا رونه ئیزدی خو ژ ئادهم حساب ناکه ن یان خو پیش ئادهم دانن، هه که مروڤ
ته ماشه ی دیروگفانی عه رب ژی بکه ت ئه وژی فی چهندی مسوگهر دکهن ده می دبیزن کورد
ژ (جاننه).

ديسان دكتور (خليل جندی) ژی ژ پهرتوگا خو یا (پهرن ژ ئه ده بی ئیزدیان) لاپه ری ۴۰۸ ژ
دهمه نییت قهولی عه رب به گیا دبیزیت: کورد نه ژ (ئادهم) ن به لکی فه دگهرن بو (شهید بن
جهر و هوری).

ل دیماهیکی دی بیژین گرنگ نینه بزانیان ئادهم کهنگی بویه؟ چاوا بویه؟ کیری بویه؟ بهرچ
بویه؟ چ عه مر بریه؟ کیری ژیا یه؟ کیری مریه؟ چ نفس پاش خو هیلایه و چاوا، لی یا
گرنگ ئولا (ئیزدیاتی) وی چهندی خویا دکه ت کو (ئادهم) بتنی بابی مروڤاتی نینه و
به ری ئادهم مروڤ هه بونه.

(۱) چهند تکستین پیروز یین ئولا ئیزیدیان، ژیدهری بهری، ل ۷۶.

سيزده

ناقين قهولين مفا ژي هاتيه وهرگرتن

بو بهرهه فکرنه في قه کولين من قه کولين لسهر (۱۴۶) قهولا کريه، ومفا ژي وهرگرتيه ل سه به قين دقي قه کولين دا هاتين بتني بهرهه مي فان (۵۵) قهولين لخاري نه، کو ريژا ههره زور من ههر دوو په رتوکين بهريز ((شمو قاسم دناني)) ((جهند تکستين پيروز يين ئولا ئيزديان)) کرينه بنواشه و ژيدر.. لهوما زور سپاسيا وي دکه م کو وي شيابه سهره راي ههر کيم و کاسيه کي کاره کي پيروز نه انجام بدهت.

قهول و سه به قه و دوعا و قه سيدين کاکلکا (ئيزدياتي) نه، پتر باوه ريا وان ب فان قهول و سه به قا هاتيه، دريژا هيا ديروکي نه ف ئوله و بهرهه مي وي که تينه بهر فه رمان و فرکرنی و زيده گافي يا.

ل دويف گوتنا زانايين ئولي ييت في ديني، ئيزديان هزارا قهول و سه به قه و دوعا هه بون لي ريژا ههره زور زنافچوينه و تشته کي زور کيم مايه کو نه وژي قالا نينه ژ کيماسيا، چونکه نهو قهول نه ف سه دا سال بورين ل سينگي قهول بيژادا هاتينه پاراستن و ب مرنا وان و پيربوني گومان نينه لهنگي که تبني. هيقي دارم نه ف قه کولينه بشيت خزمه تا په رتوکخانا کوردي بکه ت، ديسان راستيا في ئولي و نه ف قهولين مفا ژي هاتيه وهرگرتن نه فه نه نيشا خه لکي بدهت.

۱- ق. ابراهيم خليل.

۲- ق. ناخره تي.

۳- ق. ئيماني.

۴- ق. ئيمان ب چي نيشانه.

۵- ق. نه ره ب به گيا.

۶- ق. نه بو به گري ئومه را.

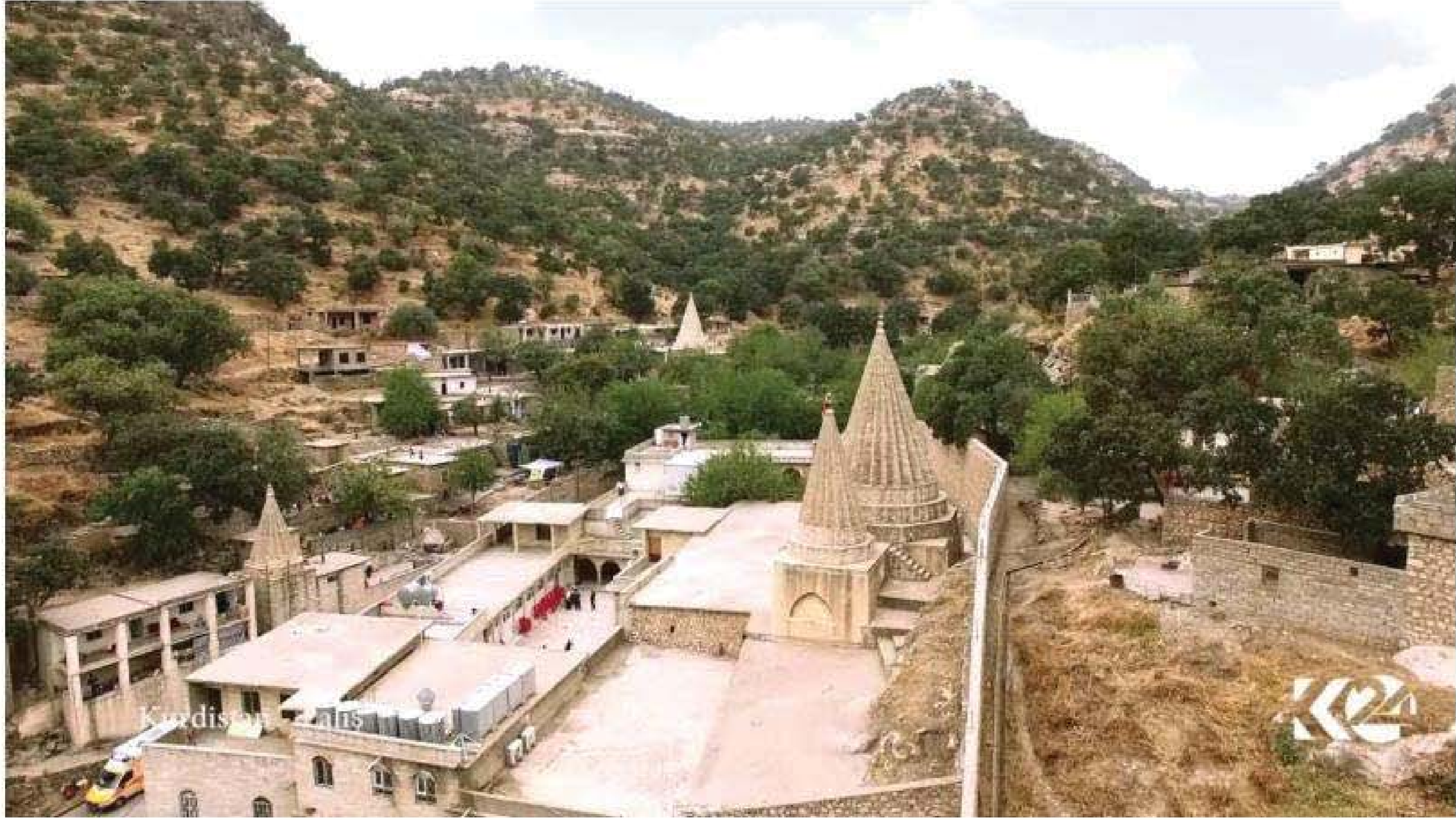
۷- ق. نه ساس.

۸- ق. نافراندنا دنيايي.

۹- ق. ئومه ر خال و هه سني چناري.

- ۱۰- ق. ئوسقىٰ نەبىيا.
- ۱۱- ق. ئەسى.
- ۱۲- ق. بەدىلا غەدارا؟
- ۱۳- ق. بەحرا.
- ۱۴- ق. بابا تورابە.
- ۱۵- ق. جمجە سلتان.
- ۱۶- ق. چ سبەيەك ژين تارى.
- ۱۷- ق. چارشەمبويى.
- ۱۸- ق. خلمەتى.
- ۱۹- ق. عەردو عەسمان.
- ۲۰- ق. فروارى.
- ۲۱- ق. قەندىلا.
- ۲۲- ق. گاي و ماسى.
- ۲۳- ق. دوتا قازى.
- ۲۴- ق. داىك وبابا.
- ۲۵- ق. سەرمەرگى.
- ۲۶- ق. سبەيەكى ژين عەدويا.
- ۲۷- ق. سلاق و سەد سلاق.
- ۲۸- ق. سلاقين مەلكى كەرىم.
- ۲۹- ق. شىخو بىكر.
- ۳۰- ق. شەقە سەرى.
- ۳۱- ق. شىخ ئاقوب.
- ۳۲- ق. شىخ سرى.

- ۳۳- ق. شیخ ئادی شیخی شارا.
- ۳۴- ق. شیخ مهندو گیلا.
- ۳۵- ق. شیرئ راستی.
- ۳۶- ق. مریدی.
- ۳۷- ق. مشتاقئ سی بورم.
- ۳۸- ق. مارسوما جه بییره.
- ۳۹- ق. مهها.
- ۴۰- ق. مهولی مه (ق. کاسا).
- ۴۱- ق. ملک شیخسن.
- ۴۲- ق. مسکین تاژدین.
- ۴۳- ق. موهرا میّرا.
- ۴۴- ق. مهستم ژ قهدههی.
- ۴۵- ق. مسکینو ژارو.
- ۴۶- ق. نهفسی.
- ۴۷- ق. نادر.
- ۴۸- ق. نوح پیّعه مبهر.
- ۴۹- ق. ههفساری.
- ۵۰- ق. هزار یهک ناف.
- ۵۱- ق. پهدشای.
- ۵۲- ق. پیّغه مبهر محمد.
- ۵۳- ق. زهبونی مهکسور.
- ۴۵- ق. ژ هنداقدا چومه بانئ.
- ۵۵- ق. روزهکی سهفهر بوم.

پہرستکہہا لالشا نورانی

سلسلة مطبوعات الهيئة العليا لمركز لالش الثقافي والاجتماعي

١. مهرگهه عزالدين سليم باقسري (٢٠٠٣).
٢. كشاف مجلة لالش الاعداد (٢٠٠١)، صالح جاسم عثمان، (٢٠٠٤).
٣. ئيزدياتى دمهم و زينا خانى دا، ريسان حسن (٢٠٠٤).
٤. مشاهير من الكورد الايزديين، شمو قاسم (٢٠٠٥).
٥. Gotinen berya di jiyana Êzidyan de. Slêman Şingali.
٦. ئيزدى و خوهندنا ئيزدياتى، ريسان حسن (٢٠٠٧).
٧. الميثرانىة تاريخ ومعتقدات/ د. علي تتر نيروقى، ترجمة بير خدر سليمان (٢٠٠٩).
٨. An introduction on izidians and lalish/ pir khidir sleman, translated by Faddhil H. khduded (٢٠٠٩).
٩. سفر الايزديية/ پير خدر سليمان (٢٠٠٩).
١٠. ئيزديهكان له ناو تابلوى رۆژههتناسهكاندا : ئەلبۆم د. فهراهاد پيربال (٢٠١١).
١١. دارا چل ئاواز (ههلبهست) ، ئەديب چلكى (٢٠١١).
١٢. شيخ فخرى ئاديان، مالا ئيزديان، ئولدينبورگ، فهگوهاستن: صالح جاسم (٢٠١١).
١٣. چهند تيکستين پيروز بين ئولا ئيزديان، بهرگى ئيکى، کومکرن: شهمو قاسم دنانى، (٢٠١٢).
١٤. بعشيقه (بلدة الزيتون والعتاء) ممتاز حسين خلو، (٢٠١٢).
١٥. دهولهتا كوردى بهرى زايينى، ميتان و مللهتى هورى، فهمى حسن (٢٠١٢).
١٦. الانتحار فى شنكال- لعرفه الحقائق و الاسباب، خالد تعلقو حسن (٢٠١٢).
١٧. شرق و غرب- اراو فى الشأن الايزيدى، خيرى ابراهيم كورو (٢٠١٢).
١٨. گريشان، حهجي مهغسو هسو (٢٠١٢).
١٩. تيلى زهينه، چهند چيروكىن فولكلورى، کومکرن دلفهتار (٢٠١٣).
٢٠. سترانقانيين وهغهرکريين شنگالى وبهرخودانهكا بى وينه، خهلهف حهجي ههمهه (٢٠١٣).
٢١. فن الخطابة، قجاج (٢٠١٣).
٢٢. ژ پيروزيين ئيزديان، پير خهلات ئەلياس و زهير عهههه (٢٠١٣).
٢٣. پهروهردا ئيزدياتى، ريزا (١ - ٦) ب بيتين لاتينى (٢٠١٣).
٢٤. الايزديية فى ضوء النصوص الدينية، ممتاز حسين سليمان خلو، (٢٠١٣).
٢٥. چهند تيکستين پيروز بين ئولا ئيزديان، بهرگى دووى، شهمو قاسم دنانى، (٢٠١٣).
٢٦. خمس و ثمانون وثيقة عثمانية عن مآسات الايزيدية، داود مراد ختارى، (٢٠١٣).
٢٧. ژ سوڤيزما ئيزديان.. بازيدى بهستامى (فهكولينهكا ميژوويى، دينى، ئەدهبى، شينوارناسى، و مهيدانى يه) کوڤان ريسان حسن، (٢٠١٤).

٢٨. ريبهري داناسينا بنگهه لالش و ئيزدياتي. ب زمانى كوردى عه رهبي و ئينگليزى (٢٠١٥).
٢٩. هزر و فهلسهفه دئه دهبياتا دينى ئيزديانده و كارتىكرنا وان لسهر هوزانا كهفن و نوى يا كوردى، ب نموونهيىن (جزيرى، خانى، جهگهر خوين، تيريژى، كوفان ريسان حسن (٢٠١٦).
٣٠. الصراع بين ولايتي الموصل وديار بكر حول جزيرة بوتان وسنجانر في الوثائق العثمانية (١٨٢٨ - ١٨٤٨) م ، داود مراد ختارى، (٢٠١٦).
٣١. غهريبييا لاوكان، كومهك ژ لاوك و سترانيىن فولكلورى يىن چيايى شنگالى، مروان شيخ حسن، (٢٠١٦).
٣٢. كارثة شنكال ٣ - أب - ٢٠١٤ مجموعة بحوث ودراسات، أعداد لجنة البحوث و الدراسات في الهيئة العليا لمركز لالش الثقافي والاجتماعي (٢٠١٦).
٣٣. إضاءات ثقافية في الشأن الأيزيدي، إدريس زوزاني، دهوك ٢٠١٦.
٣٤. دهولهتا كوردى بهرى زايينى، ميتانى و هورى وهك نموونه، فهى حسن، چاپا دووى ٢٠١٧.
٣٥. ئينديكىسى گوڤارا لالش ، (٢١ - ٤٠) صالح جاسم عثمان و ئارياس صالح جاسم (٢٠١٧).
٣٦. لهيلا و شهقين ب ئازار، نقيسين: خالد تهعلو قانيدى، وهرگيران ژ زمانى عه رهبي محهمه د گفارى، دهوك ٢٠١٨.
٣٧. الايزيدية المبادئ و القيم و أصالة الموروث التاريخي، جلال خرمش خلف، ٢٠١٨.
٣٨. شنكالنامه ، ابراهيم اليوسف، دهوك، ٢٠١٩.
٣٩. أطفال ايزيديون في ظل تنظيم الدولة الإسلامية في العراق والشام "داعش" "دراسة ميدانية"، أياذ عجاج فيان، ٢٠١٩.
٤٠. ئيزدى دگوتارين سهرۆك بارزاني ده- جعفر سمو.
٤١. ئيزدى، زهرادهشتى دهه فهسهنگيا ديرۆكيدى، بهرهه فكرن: فهى حهسهن (بابى رۆزاني)، ٢٠٢١.
٤٢. شرۆقه كرنا هندهك رى و رهسم و تيكيستين ئولا ئيزديان، سيدو جتو حسو، ٢٠٢١.
٤٣. ئيزدياتى، ل بهر روناھيا قهول و سهبهقا، نزيير سهركهلى ، ٢٠٢١.